Directa
publicació quinzenal

Núm 386
Del 2/6 al 15/6 de 2015
2 €

www.directa.cat

Els béns comuns, segles de resistència contra lleis i mesures polítiques de privatització **3-7**

Entrevista a Floresmilo Simbaña, dirigent indígena equatorià, crític amb el govern Correa **12-15**

El tercer volum de 'Poder Freak' conclou la crònica de la contracultura escrita per Jaime Gonzalo **28-29**

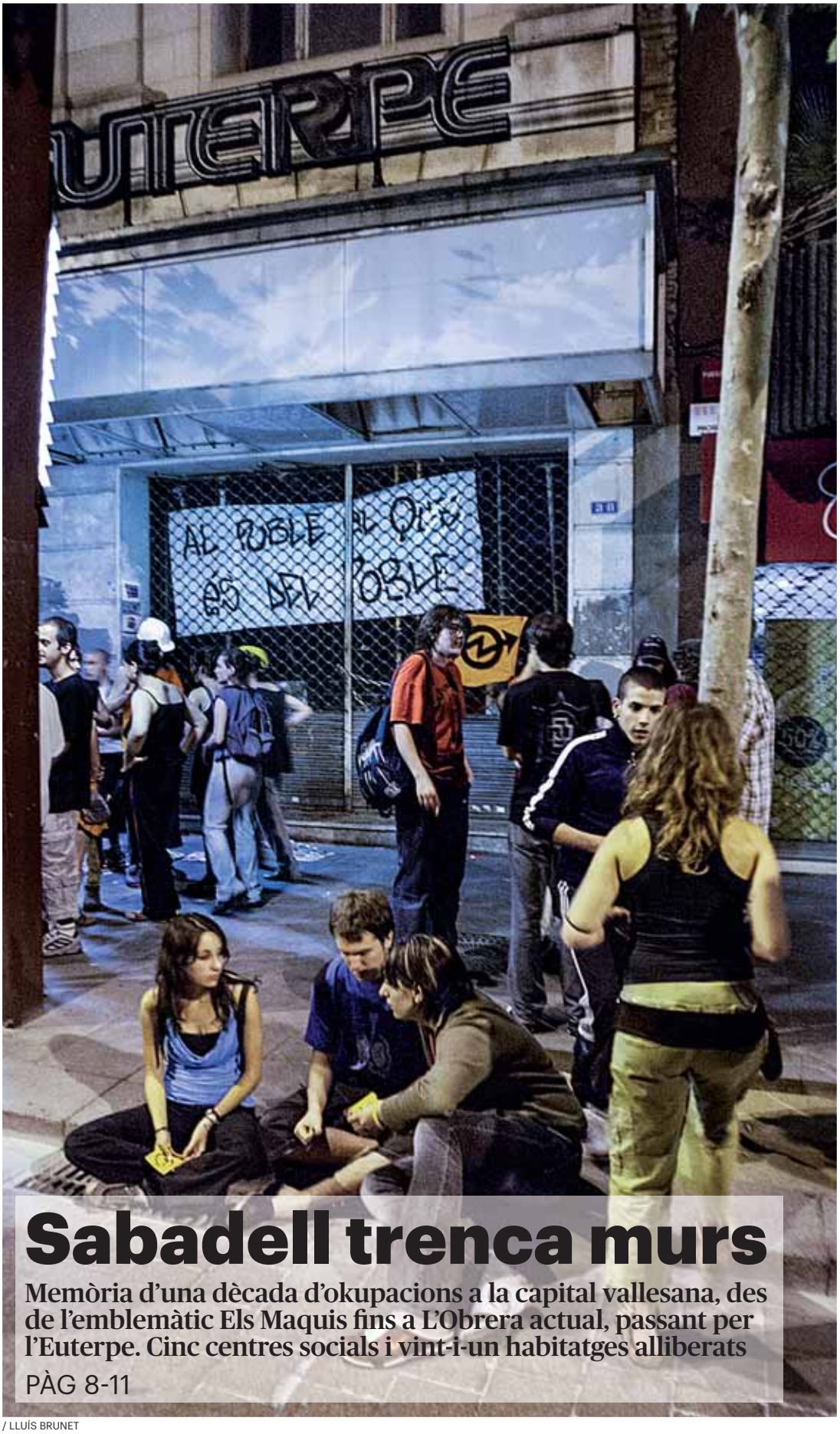

Sabadell trenca murs

Memòria d'una dècada d'okupacions a la capital vallesana, des de l'emblemàtic Els Maquis fins a L'Obrera actual, passant per l'Euterpe. Cinc centres socials i vint-i-un habitatges alliberats

PÀG 8-11

/ LLUÍS BRUNET

Directa

publicació quinzenal

EDITA:
Associació per la Difusió Sense Límits (ADSL)
C. Riego núm. 37 baixos esquerra
08014 Barcelona
Tel: 935 270 982 / Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat
www.directa.cat

DIPÒSIT LEGAL: GI-1528-2005

LLICÈNCIA CREATIVE COMMONS:
Reconeixement-No Comercial-Sense Obra Derivada 2.5

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no sexista i no androcèntric

La Directa no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió

QUI SOM?

Estirant del fil
David Bou i Víctor Yustres
Al peu del canó
Marc Rude i Jesús Rodríguez
Miralls
Gemma Garcia
Cruïlla
Maties Lorente
Impressions
Adrián Crespo i Isabel Benítez
Roda el món
Oriol Andrés i Roger Suso
Poca Broma
Roger Pelàez
Expressions
Oriol Fuster i Joan Gener
La indirecta
Àlex Romaguera
Coordinació web
Manel Ros i Eloi Latorre
Audiovisuals
Sònia Calvó
Fotografia
Víctor Serri
Il·lustració
Núria Frago i Ricardo Hermida
Correcció
L'Asterisc
Edició
Ignasi Franch
Compaginació
Roger Costa Puyal
Disseny gràfic
Jose Téllez, Sergio Espin, Núria Ribes i Hugo Cornelles
Gestió web
Talaios Koop.
Administració
Karminha
Difusió i Publicitat
Ferran Domènech
Comercial
Pau Fabregat

CORRESPONSALIES:
Baix Llobregat, Berguedà, Barcelonès Nord, El Camp, Girona, L'Horta, Manresa, Maresme, Menorca, Osona, La Plana Alta, Ripollès, Sabadell, Solsonès, Terrassa, Terres de l'Ebre, Terres de Ponent, Vallès Oriental

CONTACTES:
General directa@directa.cat
Redacció redaccio@directa.cat
Cultura expressions@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Publicitat publicitat@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

Arqueologia Directa (3): els primers passos

Roger Costa Puyal
@Ruesru

Durant la primavera de 2004, quan tots els moviments socials barcelonins teníem els ulls posats al nyap del Fòrum de les Cultures (que volia ser un nou 92 i no va passar de ser una bombolla immobiliària), vam començar les primeres assemblees de la Directa. El primer que vam fer va ser fixar tres objectius ben concrets per començar a treballar sense perdre'ns en reunions i debats interminables: definir el projecte, buscar suports i començar a fer caixa.

Per definir el projecte, ens vam informar amb el que teníem més a mà. Vam mirar diferents tipus de formats, papers i dissenys entre els butlletins i les revistes alternatives de l'època. El que més s'assemblava al que teníem al cap era *L'Avanç*, de València. La Joana, de la Burxa, va parlar amb Arç Cooperativa perquè ens aconsellessin en qüestions organitzatives i econòmiques. Ells ens van dirigir a la revista Illacrua per recollir la seva experiència -que s'assemblava molt al que volíem fer nosaltres- i al Coop57 per buscar finançament. A tot arreu ens van rebre molt bé i ens van donar ànims, però ens van dir que el que volíem fer era una bogeria, que era molt difícil i que no passaríem dels primers mesos. Amb aquestes experiències i les pròpies, vam anar dissenyant el projecte: format, pàgines, seccions, dia de sortida, periodicitat, organigrama, pressupostos, distribució, etcètera.

Aquest primer objectiu era essencial per poder assolir el segon objectiu, que, en aquell moment, era el més important. Com que volíem fer un mitjà dels moviments socials, necessitàvem molt més que la seva aprovació i el seu suport, necessitàvem que se'l fessin seu i que hi participessin de ple. Vam decidir que, quan fos presentable, faríem una presentació del projecte oberta a tots els moviments socials de Catalunya perquè el coneguessin i s'hi incorporessin. Vam posar totes les nostres esperances en aquesta trobada, que encara no tenia data.

El tercer objectiu -insalvable en aquesta merda de mòneren els diners... començar a fer caixa. La primera pela ens la va prestar molt amablement la gent de Can Masdeu; van ser 500 euros, concretament. Amb aquests diners vam organitzar dos concerts ben *punkis* al Rock&Trini, al barri de la Trinitat Vella, on hi havia el butlletí de contrainformació *Barrio*. Amb aquests dos concerts, vam poder tornar el préstec i començar a ajuntar els primers calerons per construir la Directa.

altaveu
- una proposta de mínims -

Dossier de presentació (9 d'abril 2005)

##Sumari##

1. Introducció

2. Setmanari
2.1 Format
2.2 Estructura
2.3 Maquetació i disseny
2.4 Primera aproximació al llibre d'estil

3. Organització
3.1 Organització assemblèria
3.2 Organització per grups
3.3 Planning de funcionament d'Edició
3.4 Altaveu dels moviments socials

4. Economia
4.1 Pressupost Imprenta
4.2 Despeses
4.3 Ingressos
4.4 Pla de Viabilitat

5. Campanya
5.1 Introducció
5.2 La motivació
5.3 Pas zero
5.4 I començem a caminar
5.5 Conclusions

Portada del dossier presentat el 9 d'abril de 2005

L'acta d'assemblea més antiga que conservem és del 26 de juliol de 2004, tot just estàvem mirant formats. A l'acta, es comenta la possibilitat de fer un número zero *postfòrum*. La segona és del 6 de setembre i ja s'hi presenta la primera llista de correu de la Directa -que va ser setmanari@moviments.net- i també el primer organigrama, que fa riure: dues persones a maquetació, una a fotografia, una a il·lustració, tres o quatre redactores, una coordinadora d'investigació, una coordinadora d'opinió, dues correctores, dues persones per comptabilitat, subscripcions i publicitat, dues persones per informàtica i web i dues persones per distribució i cobraments. La següent acta que tinc és del 3 de gener de 2005. En aquest moment, ja tenim una proposta de nom pel projecte de setmanari dels moviments socials, es dirà *Altaveu*, que és com es va dir la darrera publicació conjunta que havíem fet durant la contracimera de la UE a Barcelona, el març de 2002. En aquesta assemblea, també es va acordar que la presentació del projecte seria el 9 d'abril de 2005 a l'Espai Obert. Per convocar la presentació, vam enviar 450 cartes (sí, sí, correu postal, penya!!) a 450 col·lectius de tot Catalunya, vam intentar que tothom n'estigués al cas. A la següent acta, la del 17 de gener, ja hi trobem una primera proposta de seccions: portada, agenda de manifestacions (pàgina 2), tema de la setmana (3-5), actualitat (6-11), campanyes i col·lectius (12-13), mural tipus *Contra-Infos* a les pàgines centrals, opinió (14-17), investigació (18-21), cultura (22), agenda cultural (23) i humor (24). I així, preparant el dossier i la jornada de presentació, va arribar el dia tan esperat, el 9 d'abril. Continuarà.

Cartell d'un dels primers concerts per autogestionar el projecte

VOLEM SABER LA TEVA OPINIÓ: Quin article t'ha agradat més del número? Què hi trobes a faltar? Quins canvis hi faries? Quins temes no toquem i podríem tractar?
ESCRIU-NOS a directa@directa.cat **PARTICIPA!** #Directa385

La Directa rep una subvenció estructural de la Generalitat de Catalunya pel fet de ser un mitjà en llengua catalana, que suposa menys d'un 2% del pressupost. Per això hem de posar el seu logotip. Generalitat de Catalunya Departament de la Presidència

Elinor Ostrom va guanyar el Nobel d'Economia afirmant que els recursos comuns són gestionats de manera més satisfactòria per qui els utilitza que no pas pels estats o les empreses privades, perquè les usuàries decideixen la racionalització de l'aprofitament. Cal dir que aquest ús del bé comú sempre està sotmès a les normes que decideix el comú d'un lloc, consell, assemblea o junta veïnal.

El comunal, subsistència i sostenibilitat davant la propietat privada

Durant segles, la població ha participat en la gestió dels béns l'ús dels quals beneficiava tota la comunitat. Actualment, la tradició dels consells generals perviu legalment en forma d'entitats municipals descentralitzades

Cristal Alaejos / Oriol Matadepera
@StopExpolio / @OriolMatadepera

A la vella Europa, al centre de cada aldea, hi havia un teix, un om, un roure o una morera al voltant de la qual es reunia el veïnat. L'espai que el circumdava servia per prendre decisions, fer la llei i la justícia o celebrar rituals, festes i altres esdeveniments. Aquest arbre era venerat com un veritable santuari, com l'ànima i la representació del territori: des d'allà, les habitants planificaven la vida de cada comunitat en assemblea. Els pactes, tractes i acords de certa rellevància se segellaven al peu d'arbres testimonis, que fins i tot servien per enterrar les persones mortes. A l'edat mitjana, el consell general o l'assemblea general veïnal se solien anunciar -en funció del lloc- a toc de campana o fent sonar un corn o algun altre instrument de vent. La gent també es podia reunir al costat o dins de l'església, a la plaça del poble, al pati del castell o a l'era d'algun mas.

La història l'escriu qui guanya i té el poder, però aquesta història d'autogovern és fonamentalment oral i en tenim poca constància documental, com del dret consuetudinari (costums i usos) que representava aquest sistema. Sobreviuen, doncs, com a memòria col·lectiva, centenars d'arbres que donen fe d'una cultura que s'esvaeix com el pi de Can Torres, sota el qual les poblacions dels actuals municipis de Parets, Mollet i Gallecs feien les seves assemblees abans de 1900.

La participació i la implicació de la població en els afers quotidians i la gestió d'aquells béns dels quals es beneficiava tota la comunitat respon a una cosmovisió forjada segle rere segle. En una societat agrària, a través d'aquests béns usufructuaris, es desenvolupen arrels que faciliten les relacions socials i productives de la comunitat i, alhora, blinden la independència respecte dels poders exteriors. Els consells i els béns comunals estructuraven una societat en què el dret d'aprofitament col·lectiu estava per sobre de l'individu i la propietat privada, que no era el principal dret que calia protegir i era substituïda per la subsistència del veïnat i la sostenibilitat dels recursos.

Què són els béns comunals?

Les terres comunals són els béns col·lectius més coneguts perquè han arribat fins a l'actualitat. Tanmateix, les produccions cerealistes, hortícoles o ramaderes, així com les aigües, els erms, les salines o la caça, eren igual d'importants com a mitjans de producció vitals en mans del veïnat. Molins, forns, ferreries, fargues o recs comunals complementaven aquest quadre d'infraestructures comunals a fi que fossin usufructuades pel veïnat sota la supervisió de cada consell, que regulava la temporalitat i la tipologia dels treballs al voltant de l'activitat rural i dels cicles agrícoles. La gestió d'aquests recursos justificava la reunió del comú, que determinava els drets d'aprofitament per a les necessitats de cada casa i prohibia el lucre o la comercialització. Això últim denota la inexistència de la propietat privada absoluta i, en el seu lloc, la primacia dels drets de propietat compartits.

Actualment, una part important de les comunitats camperoles de la península Ibèrica mantenen, fins i tot des d'un marc jurídic legal (a través de les entitats locals menors; a Catalunya, entitats municipals descentralitzades), la tradició dels consells i els béns comunals com a norma aplicada a la vida quotidiana i el funcionament veïnal. Aquest fet evidencia el fort arrelament d'aquestes pautes i formes de comportament socials. Per a una comunitat agrària, aquest no és un tema menor: la col·lectivització de l'aigua i de les pastures, el repartiment de lots de terra o l'aprofitament dels boscos determinen la seva subsistència. L'interès col·lectiu està per sobre de l'individual. L'individu, com a part del veïnat, es deu a la comunitat i la seva activitat productiva només es pot reproduir i desenvolupar en el seu si, des del consens mutu i a través del consell.

Sa Comuna de Bunyola és l'única entitat municipal descentralitzada de les illes Balears

Aquesta història d'autogovern és fonamentalment oral i en tenim poca constància documental, com del dret consuetudinari que representava aquest sistema

Directa 386 2 de juny de 2015

Malgrat els beneficis d'una gestió directa d'allò quotidià, les assemblees veïnals s'han anat abandonant

Forests, juntes veïnals i consells als Països Catalans

Cristal Alaejos / Oriol Matadepera
@StopExpolio / @OriolMatadepera

L'Alt Pirineu i l'Aran concentren el 75% de la superfície forestal pública de Catalunya. Diferents estimacions calculen que més del 90% de la Val d'Aran és propietat comunal

Als Països Catalans, existeixen 73 entitats locals menors (65 a Catalunya, set al País Valencià i una a les Illes Balears) que podrien funcionar legalment com a consells

Segons l'Associació d'Entitats Locals Propietàries Forestals de Catalunya (Elfocat), avui dia, el 61% de la superfície de Catalunya és de tipus forestal -prats, matollars, boscos, roquissars i erms naturals. El 23% d'aquestes 450.000 hectàrees són públiques i, d'aquestes, el 85% han estat declarades d'utilitat pública i, majoritàriament, són propietat d'entitats locals. És en aquests terrenys on es concentren la majoria de comunals.

Trenta comarques compten amb aquests béns. L'Alt Pirineu i l'Aran concentren el 75% de la superfície forestal pública de Catalunya; diferents estimacions calculen que més del 90% de la Val d'Aran és propietat comunal. També hi ha una proporció important de boscos públics al massís dels Ports de Tortosa i al llindar del mar, com la duna litoral, a l'Escala, la muntanya de Portbou o d'altres espais ubicats als Aiguamolls de l'Empordà.

L'historiador Joaquín Costa afirmava, a mitjan segle XIX, que "a nombroses poblacions del Principat català tot el terme era comunal, sense més excepció que les cases i els horts o tancats annexos; per exemple, al Pirineu català: Pardines, Ogassa, Surroca, Molló, Queralbs, Planés, Tossa i altres". D'altra banda, hi ha un nombre desconegut de comunal en mans de societats i comunitats veïnals, sobretot als Pirineus. Segons diverses fonts, un mínim de quaranta forests privades encara conserven aquest caràcter.

Entitats locals menors allunyades del consell

Les diverses federacions d'entitats locals menors de l'Estat espanyol comptabilitzen més de 3.700 juntes veïnals i més de 1.000 consells: reunions amb dret a participar, des d'on es prenen i s'aproven mesures per resoldre la gestió del patrimoni comunal. Els beneficis obtinguts reverteixen en la comunitat i financen la reparació de camins, preses, regalims, ponts, fonts o molins. Als Països Catalans, existeixen 73 entitats locals menors (65 a Catalunya, set al País Valencià i una a les Illes Balears) que podrien funcionar legalment com a consells. La llei possibilita que les decisions es prenguin de manera assembleària entre el veïnat i que aquest gestioni els béns comunals per obtenir un bon aprofitament col·lectiu. La realitat és que, a aquest model tan bucòlic, tan sols s'hi apropen alguns pobles dels Pirineus, ja que també trobem entitats locals menors com les barcelonines Valldoreix (8.200 habitants) o Bellaterra (3.500 habitants), que tenen ben poc a veure amb un model de vida de subsistència agrària: responen, en especial Bellaterra, a una lògica moderna del segle XX lligada a la construcció de segones residències per a una elit social.

Malgrat els beneficis d'una gestió directa d'allò quotidià, les assemblees veïnals s'han anat abandonant. El govern de Sant Jaume de Frontanyà s'exercia per consell obert fins que, el 2011, va abandonar aquest sistema; el mateix va fer Granera i altres municipis que refusen aquest règim, tant per la comoditat de gestionar els afers municipals des d'unes oficines com per la manca d'implicació ciutadana.

L'organització comunal requereix una acció conjunta i un compromís veïnal. Per a moltes entitats, és la garantia de pervivència d'un model rural basat en l'autogestió. La legislació actual prohibeix la constitució de noves juntes veïnals, però no prohibeix la constitució de nous consells oberts, ja que, constitucionalment, aquesta institució està garantida i protegida pel legislador, concretament, pel règim històric i el règim foral. Així doncs, la legislació permet la creació *de novo* de consells oberts en entitats que històricament l'han mantingut fins als nostres dies.

En aquest sentit, la campanya estatal Stop Expolio, que defensa els béns comunals i pretén visibilitzar els problemes de la despoblació i les desigualtats privatives derivades de l'anomenada llei Montoro -de racionalització i sostenibilitat de l'administració local-, vol contribuir a la formació de nous consells oberts a l'entorn rural. Stop Expolio considera que "el que està en joc és la supervivència dels últims pobles amb una economia basada en l'autogestió dels seus béns, sense dependre de cap sistema exterior i al marge dels ajuntaments, usualment connectats als diferents colors polítics".

ILLES ENMIG D'UN TERRITORI PRIVATITZAT

Vestigis del comunal als Pirineus

El despoblament rural i un model econòmic allunyat del camp fan que el comunal ja no sigui un lloc de pastura a l'entitat municipal descentralitzada (EMD) de Gerb. Un pagès de la zona recorda: "Abans, hi havia quatre ramats que es barallaven pel comunal. Ara, tothom té estufes de gas i no va al bosc a buscar llenya". A part dels camps i els prats abandonats, un exemple molt clar és la llenya. Abans, cada casa cobria les seves necessitats del comunal; avui dia, molts municipis i EMD subhasten lots dels boscos comunals per cobrir despeses en altres serveis.

Malgrat aquest allunyament, segons una investigació de Ramon Galindo Caldés, l'organització comunal ja existia, abans de ser EMD, a Ainet de Besan, Araós, Àreu, Arestui, Baiasca i Montenartró. Al municipi de Vall de Cardós, existeixen vuit assemblees del comú dels veïns: estan integrades per un major d'edat que cada casa designi i celebren dues sessions anuals. Galindo també ha trobat reglaments respecte als comunals a Isil i Alòs i Rocallaura; i altres normes a Arestui.

El president de Baiasca, Jordi Fillet, explica a la Directa que l'EMD compta amb una ordenança de comunals de 1954 que cal renovar perquè, entre els requisits per gaudir de l'aprofitament, s'han de tenir uns mínims de caps de bestiar, així com la llar de foc encesa uns dies a l'any. "Els ingressos derivats de la caça, la pastura i la llenya són una part important del pressupost de l'EMD, però les feines del comú ja s'han perdut: ara hi ha adjudicacions".

La presidenta de l'EMD d'Isil i Alòs, Sofia Isus, explica que estan en tràmits de convertir-se legalment en consell obert. Els darrers quatre anys, la cinquantena de veïnes es reuneixen, cada mes, per decidir, a través de la votació directa, la gestió de tot allò que és competència de l'EMD i l'aprofitament de les 13.000 hectàrees de béns comunals que implica la caça, la gestió forestal i les pastures. O. M.

Cap consell obert a Girona

A Girona, trobem una vuitantena de forests d'utilitat pública a l'Alt i el Baix Empordà, la Garrotxa i el Ripollès, moltes de les quals incorporen les paraules comunal i emprius (drets d'aprofitament dels béns comunals) als seus noms. A Salt, trobem les Hortes dels Comuns, un espai agrícola de regadiu que, tot i estar travessat per l'autopista, el gasoducte i una reserva de sòl pel TGV, ha estat marcat pel seu ús comunal des que, l'any 1499, va ser atorgat al poble de Salt mitjançant un privilegi reial. Segons la investigació d'Elena Masó, aquestes terres són dividides en petites parcel·les i repartides entre la població. Durant la desamortització de Madoz, l'any 1862, les deveses del poble es van posar a subhasta i la comunitat pagesa es va cohesionar per evitar que l'Estat se les quedés. Van escollir un comprador que participés en la subhasta i van reunir el capital necessari. Després de comprar les deveses, 132 pagesos de Salt van signar un conveni privat davant de notari per parcel·lar-les. O. M.

Un model extingit a les Balears

La Carta de Franquesa del Regne de Mallorca reconeixia el dret de les pobladores de les illes al lliure aprofitament dels productes dels boscos, de la caça i de la pesca. A Mallorca, la majoria de terres comunals foren alienades durant les successives desamortitzacions del segle XIX. Tanmateix, alguns pobles conservaren part d'aquestes terres, que actualment són de propietat municipal a Llorito o Fornalutx.

Malgrat que el topònim *comuna* apareix en una vintena de municipis de Mallorca, hi ha ben poques muntanyes comunals: Sa Comuna de Bunyola (que és l'única entitat municipal descentralitzada de les illes) n'és un exemple. Històricament, hi havia una subhasta entre la població pels aprofitaments forestals, la caça i les pastures; actualment, només es fa amb la caça. O. M.

Muntanyes en desús al País Valencià

Als territoris del País Valencià, existeixen pocs terrenys muntanyosos que constitueixen béns comunals. La Societat de Monts de Gestalgar (comarca valenciana dels Serrans) celebrava , l'any passat, el seu 125è aniversari baix el lema *Un projecte al servei d'un poble*. Al segle XIX, prèviament a la subhasta pública dels seus terrenys, la persona que va adquirir les propietats ja s'havia compromès a cedir tots els drets d'ús i propietat al comú del veïnat. Els béns van passar a formar part de l'Inventari de Béns Municipals i a inscriure's en el Registre de la Propietat com a monts del comú.

La Comissió de Drets Senyorials Redimits de Picassent va ser fundada pel veïnat d'aquest municipi l'any 1858 i segueix vigent avui dia. Els béns terrenals d'aquesta zona, situada a l'Horta Sud de València, eren propietat del marqués de Dos Aigües. Després de la subhasta pública, l'aristòcrata va cedir la majoria dels drets de les seues propietats a l'ús comunal del veïnat de Picassent, amb el requisit que li fos abonada una quantitat econòmica.

El Pereroles va ser un dels boscos inscrits per l'Ajuntament de Morella com un bé comunal per excloure'l de la desamortització. Ara per ara, aquest bosc ha sigut declarat paratge natural municipal, incentivat únicament pel turisme paisatgístic. Les úniques demandes presentades pel govern de Morella han anat dirigides a la gestió dels boscos des dels ajuntaments, per aprofitar la biomassa baix el pretext de fer un bon manteniment de les terres. PAULA DURAN

Directa 386 2 de juny de 2015

Dels contractes emfitèutics a la llei Montoro

Els usos comunals de les terres van retrocedir amb l'arribada de la industrialització i l'agricultura intensiva. Amb un canvi legislatiu, el govern estatal ha tornat a dificultar la seva subsistència

Cristobal Montoro, ministre d'Hisenda de l'Estat espanyol

David Algarra / Dani Font
@elcomucatala / @danilfas

L'economia de mercat es veu impulsada a través de les idees il·lustrades, que demanen l'eliminació dels obstacles a la propietat de la terra

Des del segle XIX, les administracions han classificat i definit les competències de les entitats municipals menors i els béns comunals

L'espoli dels comunals catalans va ser un procés de segles que no va ser lineal ni homogeni i va patir retrocessos i avanços. El segle XVIII marca un abans i un després. Fins aquell moment, l'agressió als comunals procedia de diversos factors, com ara l'individualisme, que es va anar ficant en la ment d'alguns senyors feudals, o l'endeutament de les parròquies i les universitats (Assemblea General dels Veïns) per finançar les guerres, fet que sovint obligava a vendre's parts dels béns comunals.

Un altre element és l'extensió de la lliure contractació emfitèutica, instrument que ja va ser emprat per la corona catalanoaragonesa per consolidar la colonització de les terres conquerides als àrabs a València, les Balears i la Catalunya Nord. Posteriorment, la Sentència Arbitral de Guadalupe (1486) va estendre el seu ús i va permetre la creació d'una burgesia pagesa, que Rovira i Virgili va elogiar com a fet diferencial català. Aquesta pagesia rica pretenia acabar amb els drets d'aprofitament que tenia el veïnat sobre les seves terres amb l'argument que pagava impostos. Això va suposar l'inici gradual dels tancaments de terres.

L'espoli s'intensifica

A partir de la segona meitat del segle XVIII, els terratinents comencen a demanar bans -sanció pecuniària per infringir una llei o costum- massivament a la Reial Audiència de Barcelona, amb la intenció de prohibir l'entrada a les seves terres. Les habitants reclamaven que les terres eren comunals i van continuar entrant-hi fins a la fi del segle XIX. Les sancions anaven en contra d'emprius -drets d'aprofitament col·lectius- com el dret de rostoll, que permetia un intercanvi entre el terratinent i els ramats comunals. Els ramats rebien prou pastures i el sòl rebia fems de manera gratuïta. Quan es comença a prohibir l'entrada a les terres, en canvi, els fems es converteixen en una mercaderia més.

Això es produeix just en el mateix moment que es constata un canvi econòmic a Catalunya: el descens de la ramaderia i l'augment de l'agricultura intensiva (indústria vinícola, del suro, etcètera) i de la indústria. A més, l'economia de mercat i la propietat individual es veuen impulsades a través de les idees il·lustrades que van emergir durant la monarquia borbònica, que demanen l'eliminació dels obstacles a la propietat de la terra mitjançant els tancaments. A Catalunya, aquestes idees són propagades per la Junta de Comerç, creada el 1758, integrada per membres rellevants de la burgesia dels negocis. Tot això succeeix amb una gran resistència del comú dels pobles, almenys fins a la fi del segle XIX, quan moltes d'aquestes pràctiques abusives van esdevenir llei i els costums del comú, que havien estat norma durant segles, es van prohibir.

L'excusa del deute i la llei Montoro

Al llarg dels segles XIX i XX, les administracions catalanes i espanyoles han generat una gran quantitat de lleis amb l'objectiu de classificar i definir tant les competències de les entitats municipals menors com els béns comunals. A finals de 2013, es va aprovar la llei de racionalització i sostenibilitat de l'administració local, coneguda popularment com a llei Montoro, en referència al nom del ministre d'Hisenda espanyol que la va impulsar i defensar. El ministeri justifica que es tracta d'un instrument necessari per fer front al deute estatal. Aquest endeutament ja va portar a la modificació de la Constitució per posar el control del dèficit i el pagament del deute per davant de les múltiples necessitats socials plantejades per l'anomenada crisi. Si a l'època medieval eren els interessos privats dels senyors feudals, els que generaven el deute, ara ho fan els interessos de les oligarquies econòmiques. En ambdós casos, qui hi surt perdent és la gent del comú.

Com a resposta neix, entre altres agrupacions, la Coordinadora Stop Expolio de los Bienes Comunales, per a qui la llei "modifica l'organització, el funcionament i el règim competencial de les entitats locals menors i afecta profundament les possibilitats d'autogovern i gestió directa dels béns i recursos de les petites comunitats rurals, situació que deixa les portes obertes a l'interès econòmic privat".

Passat i present dels béns comunals catalans

Malgrat que se sol relatar una història de Catalunya marcada per l'individualisme, les assemblees i els consells veïnals hi van tenir una presència molt forta des del segle XIII fins a les desamortitzacions del segle XIX

David Algarra
@elcomucatala

Catalunya no és una excepció pel que fa a l'existència de béns comunals, tot i que, durant un temps, la historiografia tradicional l'ha volgut vendre com el territori de l'individualisme agrari sempitern. Durant l'edat mitjana i fins al segle XIX, va existir un autèntic comunal a Catalunya, on els usos i els costums populars, així com les decisions preses entre el veïnat, determinaven les normes d'aprofitament del comú. Historiadors com Josep Maria Font i Rius, que han estudiat les cartes de poblament i franquícia, aclareixen que "la introducció del costum i dels òrgans de govern d'una comunitat no apareixen quan les potestats expedien uns privilegis, ja que això no n'era l'aparició real, sinó l'oficial".

La introducció real era molt anterior, consuetudinària i popular. L'òrgan de govern primigeni de les comunitats locals catalanes s'anomenava Assemblea General dels Veïns o de la Universitas, que rebia diferents noms segons el lloc: comú, consell general o, a la Val d'Aran, conselh vesiau. A Barcelona, abans de l'any 1249, hi havia nombroses assemblees veïnals per tractar assumptes locals, amb reunions a la plaça del Rei, com a consell general. A les comunitats rurals catalanes, les assemblees generals es van continuar fent durant segles.

Al llarg dels segles, el comú català va perdre el control sobre la gestió dels seus propis recursos, per bé que amb una gran resistència. Historiadores com Pere Sala o Cristina Montiel relaten que l'oposició a l'expropiació del procés de desamortització de mitjan segle XIX va tenir moltes formes: amb els ajuntaments simulant el desconeixement de la normativa legal, amb ocultació de finques, coaccions als licitadors de les terres subhastades o altres trampes legals. Algunes terres van continuar en possessió del veïnat perquè aquest, per defensar-se de la desamortització, va crear societats veïnals per canviar-ne la titularitat.

Quelcom que es diu comunal continua existint -sobretot als Pirineus-, recollit en les lleis de l'Estat, tot i que en formes imperfectes i amb una pèrdua important del seu caràcter popular originari. El que es coneix com a consell o junta comunal fa referència, simplement, a reunions del veïnat per prendre certes decisions, però no a un model de vida comunitària. El comunal entès com els béns que pertanyen al comú de veïns i veïnes ja no existeix, més que res, perquè aquest ens -el comú veïnal- ha desaparegut. El que hi ha són antics béns comunals de titularitat estatal o privada. Els que estan en mans de societats veïnals es troben en un buit legal i experts com Hèctor Pipió (Enginyer eorestal del Departament de Medi Ambient) proposen qualificar-los com a "forests veïnals en mà comuna", regulades per la llei del mateix nom de l'any 1987.

El comú català va perdre el control sobre la gestió dels seus propis recursos, per bé que amb una gran resistència

Quelcom que es diu comunal continua existint, tot i que en formes imperfectes, amb una pèrdua del seu caràcter popular

Els Maquis i El Palauet, edificis alliberats el 2003 i 2004, respectivament / LLUÍS BRUNET

Un repàs dels dotze anys del moviment okupa a Sabadell

L'any 2003 va començar una llarga etapa de recuperació d'edificis abandonats. Cinc centres socials i 21 habitatges per "posar en dubte la propietat privada i aconseguir un pols de contrapoder" a la capital vallesana

Cristina Castaño Gómez
@CristinaCGo

L'okupació d'una antiga fàbrica de sabó a la plaça Marcet va ser l'inici d'una cicle d'alliberaments d'immobles i desallotjaments que va durar quatre anys

"Reclamàvem espais per a joves fora de l'òrbita de la Zona Hermètica i del model dels centres cívics", explica Lolo Quesada, antic membre de l'Assemblea d'Okupes de Sabadell

L'1 de maig, en finalitzar la manifestació unitària convocada per la plataforma Vallès Anticapitalista, es va alliberar un edifici per obrir-hi un centre social. Batejat amb el nom de L'Obrera, un homenatge al mític local del sindicalisme combatiu sabadellenc, l'espai recupera la memòria i l'herència de l'antiga Assemblea d'Okupes de Sabadell i esdevé un punt d'inflexió després de dotze anys d'okupacions a la ciutat.

Lolo Quesada, antic membre d'aquesta assemblea, explica el seu origen com a aglutinació de forces entre les persones que estaven okupant habitatges a la ciutat i gent que formava part del Casal Independentista Les Paus: "L'assemblea d'okupes es comença a formar l'estiu de 2003, quan ens plantejàvem l'okupació d'un centre social".

El setembre d'aquell mateix any, la ciutat es va veure sacsejada per un dels pitjors casos d'abús policial que ha patit Sabadell. La matinada del 27 de setembre, el Bar Bemba celebrava el seu comiat quan, vora la una de la nit, la Policia Nacional espanyola i la Brigada d'Intervenció Ràpida de la Policia Municipal van decidir desallotjar el bar i carregar contra les persones que es trobaven allà. Paco Bustos, aleshores regidor de Via Pública, dirigia les forces policials a peu de carrer. L'incident va acabar amb onze persones detingudes i 22 ferides, algunes de les quals formaven part de l'embrionària Assemblea d'Okupes de Sabadell. "El Bemba va ser, d'alguna manera, un rebombori que va servir perquè més gent se sumés al projecte", explica Quesada. És així com, definitivament, es va engegar el projecte d'okupació d'un centre social. L'objectiu era construir un espai plural que aglutinés les assemblees de joves de la ciutat, el Casal Independentista Les Paus i el col·lectiu feminista Justa Revolta, que naixeria el desembre d'aquell any.

A poc a poc, es va començar a bastir la Plataforma Contra l'Especulació de Sabadell (PCES), que inicià una campanya comunicativa enfocada a denunciar el cost de l'habitatge a la ciutat: "Ens vam dedicar a pintar totes les parets de la ciutat amb el preu del metre quadrat, 2.500 euros". Es començava a coure el que, després, seria l'assemblea d'okupes de la ciutat.

"Els Maquis va ser només el principi"

El 20 de desembre de 2003, la ja formada Assemblea d'Okupes de Sabadell va alliberar el CSO Els Maquis, una antiga fàbrica de sabó situada a la plaça Marcet, rebatejada per les mateixes okupes com a plaça dels Maquis. La propietària era la família Argemí, de filiació franquista, amb avantpassats com Alfons Sala i Argemí, comte d'Ègara i president de la Mancomunitat de Catalunya designat a dit pel dictador Miguel Primo de Rivera. "El que nosaltres reclamàvem eren espais per a les joves fora de l'òrbita de la Zona Hermètica i del model dels centres cívics", comenta Quesada. Amb l'okupació d'Els Maquis, també s'alliberen tres habitatges, propietat de la mateixa família, adossats a l'antiga fàbrica.

Arran de l'obertura d'Els Maquis, l'assemblea va créixer i es va iniciar una campanya d'autoinculpació per aturar el procés judicial contra el centre social. Sota el lema *Jo també estic okupant*, la iniciativa va rebre el suport de 300 persones. Però Els Maquis van resistir tan sols un mes i vint dies: l'11 de febrer de 2004, va ser desallotjat. Quesada recorda

que s'havia intentat, per tots els mitjans, que l'ajuntament actués com a mediador en el procés: "Se'ls va instar a fer una moció al ple per declarar Sabadell lliure de desnonaments, però ens van obviar".

L'11 de febrer, després del desallotjament, l'assemblea d'okupes es va manifestar durant un homenatge al Mercat Central de Sabadell i va fer un escarni contra l'alcalde i els regidors, presents a l'acte: "Tots els grups parlamentaris van condemnar la nostra acció i s'inicià una campanya de criminalització molt dura contra el moviment". L'assemblea va acampar a la plaça dels Maquis per donar suport a les persones que s'havien quedat sense sostre després del desallotjament del centre social i les cases adossades a la fàbrica. Des d'allà, com a resposta a la criminalització de l'ajuntament, es va okupar una antiga fàbrica molt deteriorada i de propietat municipal, Can Barba, buida des de feia més de deu anys. El 14 de febrer de 2004, tres dies després de la fi d'Els Maquis, es va alliberar l'edifici: "Vam decidir marcar dues línies d'actuació diferenciades: l'okupació de centres socials i la d'habitatges. Vam dividir l'assemblea en dues comissions".

El Palauet resisteix

Dos mesos després, l'assemblea va convocar una cercavila i va okupar El Palauet, a plena llum del dia, al carrer Blasco de Garay: "Els noms dels centres socials pretenien recuperar la memòria històrica de Sabadell; els habitatges eren batejats amb noms de palaus". El Palauet era propietat de l'empresa constructora Mañero, que, segons afirma Quesada: "Va decidir fer-nos fora a la seva manera". Però el centre social va resistir vora dos anys i mig: "Just al costat, al carrer Lacy, hi havia un complex industrial també propietat dels Mañero. Allà, encara hi queda una pintada que diu: *El Palauet Resisteix*.

El primer pas que va fer el propietari per desallotjar l'immoble va ser, recorda Quesada: "Enviar gent a negociar amb nosaltres per diners. Després, va ensorrar tot el complex industrial del costat i el va convertir en un solar. Va intentar enderrocar la casa amb nosaltres a dins. Vam fer una acampada al mig del solar i els Mañero van decidir tirar a terra el safareig, també amb gent a dins. Vam rebre amenaces de mort i ens van arrencar la porta principal mentre dormíem. Finalment, la propietat ens va denunciar amb un procés civil".

Maria Juez, militant de Justa Revolta i una de les ocupants d'El Palauet, va patir assetjaments masclistes per part dels operaris contractats per Mañero: "La seguien quan sortia de casa i li deien coses com '*¿Rubia, por qué no os vais de aquí?*'".

Una altra de les nits que El Palauet va resistir, les ocupants van contemplar, atònites, com els llançaven un còctel Molotov a l'entrada principal: "Vam tenir la sort que hi havia dues persones despertes i van poder apagar el foc". Sovint, l'assemblea responia els atacs que rebia de la constructora amb l'acció directa. L'any 2006, finalment, les okupes van marxar d'El Palauet, davant la insostenibilitat de continuar vivint allà.

Acció-reacció

L'agost de 2004, es van okupar dos habitatges més: La Zarzuela i La Boutique. La Boutique va ser desallotjada al cap de tres mesos. Immediatament, es van alliberar dos espais més: el Taj Mahal i el Pentàgon, que va resistir durant quatre mesos. L'assemblea es va començar a desgastar pel ritme d'okupacions que portava en tan sols un any. Va néixer una contradicció entre la comissió que gestionava els centres socials i l'assemblea d'okupes en si mateixa: quan s'okupava un centre social, es creia que s'abandonava la presència al carrer. Segons Quesada, "amb el temps, ens vam adonar que era una falsa contradicció: el mateix fet d'okupar ja és un pols de combativitat".

El març de l'any 2005 va suposar un punt d'inflexió per a l'assemblea. L'endemà de l'okupació de l'Alhambra, dos policies municipals van intentar desallotjar il·legalment l'immoble mentre les okupes canviaven el pany de la porta. El conflicte va desembocar en un estira-i-arronsa entre la policia i les okupes des d'una banda i l'altra de la porta principal de l'edifici. L'incident va acabar amb dues persones ferides, que van haver de ser traslladades en ambulància, i en una denúncia de l'Assemblea d'Okupes de Sabadell a la Policia Municipal. La mateixa tarda, les okupes es van reunir amb Paco Bustos, regidor de Via Pública: "Des d'aquell moment, va haver-hi prop de dos anys de tranquil·litat, fins que els Mossos van arribar a la ciutat".

La 'Setmana Tràgica' de Sabadell

L'última setmana d'abril de l'any 2005 és recordada satíricament per Quesada com "la Setmana Tràgica de Sabadell". Es van obrir quatre fronts de lluita diferents en tan sols una setmana. D'una banda, les treballadores de SMATSA, concessionària de la recollida d'escombraries i la neteja viària, duien a terme una vaga indefinida, convocada per la CGT. "Sortien a cremar camions i contenidors, hi havia manifestacions diàries per reclamar un conveni digne; va ser una vaga de *nosaltres o ells*", rememora Quesada. La mobilització es va saldar amb 2.200 tones d'escombraries acumulades als carrers de Sabadell.

Al mateix temps, es va produir el cas d'*el noi de l'enganxina*. David Datzira, de catorze anys, va ser apallissat i detingut per la policia municipal després d'enganxar un adhesiu amb el lema *Estil Bustos, no gràcies* al Racó del Campanar de Sabadell. Prop de 100 persones es concentraren davant del consistori per mostrar la seva solidaritat amb el detingut. Simultàniament, la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Sabadell es va

Continua a la pàgina següent >>>

Un escarni a l'alcalde va derivar en una campanya de criminalització contra el moviment, a la qual es va respondre recuperant una fàbrica de propietat municipal

L'estiu de 2004, després de perdre el CSO La Boutique, l'assemblea es va començar a desgastar pel ritme d'okupacions que portava en tan sols un any

La Zarzuela i l'Euterpe van ser okupats els anys 2004 i 2005 / L. B.

>>> Ve de la pàgina anterior

manifestar contra el govern municipal per una nova taxa d'escombraries que es volia imposar a la cocapital vallesana.

En aquest context, les okupes negociaven amb l'Ajuntament la sortida de Can Barba, que encara resistia, a canvi de quatre locals per les quatre assemblees de joves que existien a la ciutat. "Algunes integrants de l'assemblea creien que era un error acceptar l'oferta; per a altres, va ser una decisió encertada. No ens van donar els quatre locals i l'ajuntament es va rentar la cara després de criminalitzar-nos, però sí que vam aconseguir dos espais", declara Quesada. L'activista opina que l'assemblea va entrar en una crisi metodològica i teòrica: "Nosaltres estàvem okupant per aconseguir locals. Ara ja en teníem, però l'okupació no era només un mitjà, sinó que també era una finalitat en si mateixa perquè posàvem en dubte la propietat privada i aconseguíem un pols de contrapoder brutal, un conflicte obert. A nosaltres, ens agradava comparar-ho amb les vagues: posen en escac l'empresari perquè ataquen allà on es genera la riquesa". L'assemblea, doncs, va continuar okupant.

La sortida de Can Barba va comportar la cesió de dos locals per part de l'ajuntament. La prioritat va passar a ser l'okupació d'un gran espai: l'Euterpe, davant del consistori

El 15 de març de 2007 va ser un dijous negre pel moviment, amb el desallotjament de dos centres socials per part dels Mossos d'Esquadra: Malcom X i El Partenó

L'emblemàtic Euterpe

A mitjan 2005, l'assemblea reformulà el projecte: "La qüestió era okupar un espai gros i plural: aquesta era l'única forma de sortir de l'atzucac on ens havíem encallat després del conflicte de Can Barba. Aleshores, vam decidir ocupar l'Euterpe, davant de l'ajuntament".

El Teatre Euterpe, situat al número 1-3 de la Rambla, havia estat un teatre-cinema molt emblemàtic de la ciutat. Va ser construït l'any 1893 i va tancar les portes l'octubre de 1997. L'edifici feia vuit anys que era buit quan l'assemblea va decidir okupar-lo, el 18 de juny de 2005. L'alliberament del centre social Euterpe va ser molt ben rebut pel veïnat del centre. Al cap de sis mesos, el 27 de gener de 2006, la Policia Nacional espanyola entrava a l'Euterpe: "No vam tenir ni judici. Vam denunciar la jutgessa per prevaricació, ja que no ens podia desallotjar havent-hi un recurs pendent que no s'havia desestimat".

L'arribada dels Mossos d'Esquadra a la ciutat

El març de 2006, es va produir un apropament entre l'Assemblea de Joves del Sud de Sabadell i l'assemblea d'okupes, que van confluir amb l'okupació del centre social Malcolm X. Quesada explica que la idea era aconseguir un local per al jovent, però també "tornar a obrir el conflicte evident entre nosaltres i el capitalisme". El desallotjament del Malcolm X arriba un any després, el 15 de març de 2007. Aquell dia és conegut com el *dijous negre* perquè, al mateix temps, es va desnonar El Partenó, un dels habitatges okupats. Els Mossos d'Esquadra van efectuar les dues operacions: "Va ser un caos. Al Partenó, els Mossos van entrar a sang i foc. Van obligar la gent que estava dormint a les habitacions de dalt a baixar al menjador despullada. Un cop allà, els van posar mirant a terra; el que aixecava la vista, s'emportava un cop. Mentrestant, agents de paisà van registrar la casa i es van endur carpetes, documents i roba".

L'abril de 2006, l'assemblea va alliberar el centre social Calamarsa, que perduraria fins al maig de 2007, quan els Mossos van entrar a l'espai i van carregar. Les okupes afirmen que "l'actuació de la policia va fer que l'assemblea es plantegés una resposta directa a l'atac dels Mossos. Aquella nit, es van dur a terme diverses accions".

"Ha vessat el got!»

"Els i les joves ens llancem de nou, i una altra vegada per assalt, a la conquesta dels nostres drets: ha vessat el got!". El dijous 6 de desembre de 2007, l'Assemblea d'Okupes de Sabadell i la CAJEI de Sabadell -Coordinadora d'Assemblees de Joves de l'Esquerra Independentista- van okupar l'Escletxa, al carrer Pare Sallarés, com a culminació de la campanya *Ha vessat el got*. Precedent del nou CSA L'Obrera, el centre va resistir durant set anys. Allà, la CAJEI i, posteriorment, l'organització Arran van desenvolupar la seva activitat. No va ser fins l'any passat que el propietari enderrocà l'edifici. Actualment, el número 104 del carrer Pare Sallarés de Sabadell és un solar buit.

Paral·lelament a l'okupació de l'Escletxa, l'assemblea d'okupes va alliberar el que seria la seva última conquesta del total de cinc centres socials i 21 habitatges que va okupar durant la seva trajectòria: l'Ateneu Popular Insurrecte (API). L'API va ser custodiat per forces de seguretat privada contractades pel propietari: "Eren porters d'una discoteca de la Zona Hermètica. Quan els Mossos van desallotjar-nos, vam veure que els policies i els vigilants es coneixien", declara Quesada. Després dels fets, "el desgast que suposava mantenir el ritme d'acció-reacció de totes les okupacions, afegit a la quantitat de processos judicials oberts que teníem la majoria de membres de l'assemblea, va provocar la nostra dissolució".

L'Escletxa va servir de llar d'organitzacions com la CAJEI i Arran / LLUÍS BRUNET

EL CSO Calamarsa va romandre obert des de l'abril de 2006 fins al maig de 2007 / L. B.

L'Obrera: el baluard irreductible

Aquest centre social, okupat l'1 de maig d'enguany i ubicat al carrer de Sant Sebastià, recupera l'herència de l'Assemblea d'Okupes de Sabadell

Cristina Castaño Gómez
@CristinaCGo

"L'Obrera va ser el baluard irreductible del moviment obrer sabadellenc durant el segle passat. Va resistir bombardejos i desallotjaments, revoltes reprimides i dictadures. Paradoxalment, va ser l'esquerra d'ordre, pactista i institucionalitzada la que va enderrocar-la, el 1992". Així finalitzava el parlament de la plataforma Recuperem l'Espai Comú durant la manifestació del darrer 1 de Maig a la ciutat de Sabadell. Tres persones encaputxades van desplegar una pancarta des del balcó d'un edifici i van anunciar el seu alliberament. Es tractava del que ara és el CSA L'Obrera, que resisteix malgrat la denúncia que ha interposat l'entitat bancària que n'és propietària, Cajamar. L'Obrera recupera l'herència de l'Assemblea d'Okupes de Sabadell després de dotze anys d'okupacions.

Qui s'amaga darrere del Grup Cajamar?

L'estiu passat, Haya Real Estate -empresa espanyola participada pel fons voltor nord-americà Cerberus- es consagrava com un dels líders del mercat de gestió d'actius immobiliaris de propietat financera i aconseguia un volum d'actius gestionats de 32.700 milions d'euros nets. Només la immobiliària Anida, propietat del BBVA, la supera pel que fa a volum gestionat. Darrerament, Haya Real Estate ha adquirit la plataforma immobiliària Cimenta2, propietat de la cooperativa de crèdit Cajamar, amb qui ha signat un contracte per gestionar íntegrament i comercialitzar en exclusiva els actius immobiliaris de l'entitat durant deu anys: 7.300 milions d'euros en immobles i crèdits a empreses promotores.

Haya Real Estate també ofereix actius de la Sareb -l'anomenat *banc dolent*- i de Bankia. Entre els alts càrrecs de l'empresa, hi trobem des de marquesos -el president és Juan Manuel de Hoyos Martínez de Irujo, marquès de Vinent; fill del duc d'Almodóvar del Río i de la duquessa de Sotomayor- fins a personatges com José María Aznar Botella, el fill de l'expresident del govern espanyol.

La violència policial va motivar la campanya 'Ha vessat el got', que va culminar amb l'okupació de l'Escletxa, al carrer Pare Sallarés. Actualment, l'immoble continua sent un solar buit

L'edifici és propietat del Grup Cajamar / DAVID MOYA

Floresmilo Simbaña:

“Els qui més han guanyat amb Correa són els bancs”

Jordi de Miguel Capell
@jordidemiguel

La confrontació entre el govern equatorià i gran part del moviment indígena s’ha aguditzat amb l’intent del president Rafael Correa de recuperar la seu de la Confederació de Nacionalitats Indígenes de l’Equador (CONAIE). Floresmilo Simbaña és dirigent d’aquesta organització, sense la qual és impossible explicar la història recent del país llatinoamericà. Advocat de formació, la seva tasca se centra a teixir aliances amb altres organitzacions socials i a coordinar línies d’actuació amb el Pachakutik, el braç polític del moviment indígena al Parlament. Floresmilo parla serè i segur, com qui tramita un recurs administratiu.

Vostès qualifiquen el tracte rebut per part del govern de “persecució” i ”repressió”. Com ho sustenten i amb quines raons? En una conjuntura particular o en un conflicte estructural vinculat a la relació de l’Estat amb el moviment indígena?

A l’Equador, ens trobem en una fase de modernització i expansió del capital que debilita les organitzacions socials. A més, s’està optant per un model polític en què l’Estat es converteix en l’única forma de representació legítima de la societat. Qualsevol altra mediació amb ella és considerada corporativisme i el corporativisme, segons el govern, és la degeneració de la democràcia. Les raons més conjunturals tenen a veure amb fortes discrepàncies al voltant de la mineria i la gestió de l’aigua i la terra. Tot això ha generat mobilitzacions que han acabat amb el processament de molts dirigents, acusats de sabotatge i terrorisme, la qual cosa és nova. Cap règim no havia utilitzat mai aquest recurs per atacar-nos. També patim atacs, insults i una deslegitimació permanent des dels sis canals de televisió controlats, de manera directa o indirecta, per l’Estat. El nostre moviment polític, el Pachakutik, també rep atacs: recentment, se’ns ha denegat, per suposades raons administratives, el pressupost que ens correspon com a força amb representació parlamentària.

Aquests episodis han modificat la diversitat de percepcions que hi ha sobre el govern Correa en el si de la CONAIE?

La nostra organització no fa una única lectura sobre el govern. Per a uns, és igual o pitjor que els governs neoliberals que el van precedir. Altres pensem que són governs postneoliberals, amb un model diferent del neoliberal, però en cap cas anticapitalista. Davant la manca d’una lectura més o menys uniformada, les estratègies d’actuació també són diferents. Alguns creuen que cal aprofitar les circumstàncies que s’estan donant; altres pensen que cal desbancar el govern per la via electoral, i uns altres afirmen que, com que l’administració actual és diferent de les anteriors, també hem de repensar la nostra política i les nostres propostes.

Es pot parlar de divisió dins la CONAIE?

Estem bastant debilitats, si ens comparem amb els nostres millors moments dels anys 90, però, que hi hagi divisió encara s’ha de veure. El govern manté que ja no representem ningú. Això ha fet que pensés que li resultaria fàcil prendre’ns la seu, però ha aconseguit l’efecte contrari: en certa manera, vam oblidar les diferències i ens vam unir per fer front a l’agressió.

El 2006, vostès van arribar a acords concrets amb la candidatura de Correa. Què es va complir i què no?

Ell va arribar a la presidència amb un discurs bastant antineoliberal que recollia moltes consignes de l’esquerra. Això va fer que la CONAIE signés un conveni de col·laboració política amb la seva candidatura, assentat sobre dos punts fonamentals. El primer era la defensa de la sobirania nacional, la qual cosa significava el rebuig a la signatura d’un tractat de lliure comerç amb els EUA i a la presència de bases militars nord-americanes al nostre territori. El segon punt era la convocatòria d’una assemblea constituent que ens permetés instaurar unes noves regles per al país, oposades a les

FOTOGRAFIES DE L'ENTREVISTA:
SERGI RUGRAND

> A l'Equador, ens trobem en una fase de modernització i expansió del capital que debilita les organitzacions socials
>
> Els nostres dirigents estan sent acusats de sabotatge i terrorisme: cap règim no havia utilitzat mai aquest recurs per atacar-nos
>
> Pel govern, l'Estat és l'única forma de representació legítima de la societat. Qualsevol altra mediació és considerada corporativisme

dels períodes neoliberals. El tractat de lliure comerç amb els EUA es va congelar. A partir de 2010, però, es va obrir una negociació per signar-ne un altre amb la Unió Europea. En termes generals, és el mateix tractat que la UE va signar amb el Perú i Colòmbia. El govern equatorià va aconseguir diferir l'entrada de productes agraris europeus durant un període d'entre deu i quinze anys, cosa que, segons ell, ajudarà a crear les condicions de competitivitat que necessita el país. En canvi, l'apartat relatiu als transgènics no es va modificar. Així doncs, la Constitució els prohibeix, però el govern treballa per permetre'n la circulació.

Què va passar amb el procés constituent iniciat el 2007?
Vam entrar en contradicció arran de les qüestions agrària i minera i de la idea de la plurinacionalitat. La política del govern és de mer reconeixement de la diferència cultural. En termes quantitatius, la situació ha millorat: abans de l'arribada de Correa al govern, l'Estat tenia entre 200 i 300 persones indígenes empleades com a funcionàries; actualment, tot i que amb càrrecs menys importants, en té prop de 3.000. També vam proposar un model d'elecció d'assembleistes que garantís la presència indígena a totes les institucions, però la proposta va ser rebutjada. Per a nosaltres, la plurinacionalitat va més enllà: és un debat sobre el model democràtic i polític, de canvi en les relacions entre Estat i societat.

Tot i així, el govern de Correa té un suport popular ampli.
S'ha projectat la construcció de vuit centrals elèctriques per guanyar independència energètica, s'han construït carreteres i s'ha

CONAIE i govern: una història convulsa

Des de la seva creació el 1986, les mobilitzacions populars de la CONAIE han marcat la història política de l'Equador. A partir de 1995, les seves demandes tenen un braç polític al parlament: el Movimiento por la Unidad Plurinacional Pachakutik. Aquest grup polític té poc pes a la cambra, però la seva inclinació al pacte l'ha convertit, sovint, en un element decisiu. "El moviment indígena sempre ha entès que la política, tant per a la resistència com per a la transformació, ha de ser una proposta nacional, no només indígena; per això, sempre s'han buscat aliances", explica Simbaña. Aquestes aliances, però, no han estat exemptes de polèmica. Encara pesa sobre la CONAIE, el suport donat fa quinze anys a la candidatura i posterior presidència de Lucio Gutiérrez, que seria derrocat el 2005 després de dos anys d'una acció de govern molt discutida i de manifestacions massives al carrer. "Lucio Gutiérrez era un militar que va aparèixer l'any 2000 per ajudar a tombar un govern totalment corrupte. Aleshores, teníem present el fenomen d'Hugo Chávez, però ens vam equivocar. L'aliança només va durar sis mesos, però va tenir conseqüències molt greus: des de la deslegitimació de la proposta indígena fins a la dispersió política interna", explica el dirigent.

La CONAIE va revifar el 2006 amb les mobilitzacions que van posar fi a les negociacions pel tractat de lliure comerç amb els EUA. Tot i l'esperança que donava la victòria d'Evo Morales a Bolívia, el Pachakutik no va aprofitar l'embranzida per articular una proposta prou atractiva de cara a les eleccions d'aquell mateix any. Aleshores, va aparèixer Correa. A banda dels conflictes generats per la discrepància amb relació als models de desenvolupament proposats, la seva irrupció ha trencat esquemes: "La nostra visió política estava molt assentada sobre l'absència de l'Estat en un context neoliberal que disminuïa les seves capacitats i potencialitats. Amb l'arribada de Correa, ens trobem amb quelcom nou que ens exigeix fer una relectura de la nostra pròpia realitat", afirma Simbaña.

invertit molt en educació i salut, cosa que, des del punt de vista de l'accés als serveis i de les necessitats satisfetes, ha significat una millora de les condicions socials de la població. Fins i tot es parla d'una disminució de la pobresa.

Recorrent a l'imaginari dels pobles indígenes, el govern parla de polítiques per al *buen vivir*. Creu que hi ha una apropiació o distorsió del seu discurs?

Jo no sé si és una apropiació, però sí que es tracta d'un debat nou, vist des de la perspectiva política. A l'Equador, ha estat el govern qui ha adoptat o recuperat el concepte, tot i que l'ha reduït a l'accés als serveis. El seu model socioeconòmic se sustenta en el consum, facilitat de manera directa per la intervenció i la inversió de l'Estat. S'assembla més al neokeynesianisme, que només implica una redistribució d'ingressos i no un replantejament del model. Per al moviment indígena, el *buen vivir* té a veure amb nous esquemes de convivència econòmica i social i, també, de relació entre la societat i la natura. Nosaltres no critiquem que es construeixin vuit centrals elèctriques, sinó la manera com es fan les inversions: critiquem els sobrecostos que es generen i els tipus de contractes que se signen, que han enfortit les empreses. Durant el període de Correa, els qui més han guanyat són els bancs.

Els sobrecostos dels contractes podrien importar ben poc a determinats sectors de la població que han vist satisfetes les seves necessitats bàsiques per part del govern...

És un problema que tenim les organitzacions crítiques amb Correa. Hi ha coses que són fàcils de demostrar, però difícils de sostenir socialment. Nosaltres argumentem que, si realment el govern vol donar un cop al capital, els contractes s'haurien de fer amb la iniciativa popular comunitària i no amb grans empreses. Actualment, no es prioritza el capital internacional. A diferència de les administracions anteriors, l'actual s'assenta sobre capitals locals vinculats a capitals regionals, més que nord-americans. Això li dóna la possibilitat de tenir certa autonomia respecte als EUA i de vincular-se a nous eixos com la Xina i Rússia. Però el capital expandit de la Xina no és diferent del capital expandit dels EUA.

A diversos països llatinoamericans sota governs anomenats progressistes, la nova onada extractivista està fent possible un augment de la redistribució de l'ingrés. En el cas equatorià, com està condicionant la conjuntura econòmica del país aquest procés?

Aquests processos no estan lligats al canvi de les estructures econòmiques internes, sinó a la distribució de l'ingrés. Aquest és el seu potencial i, alhora, el seu límit: entren en crisi quan les circumstàncies favorables acaben. En el cas de l'Equador, entre el 60 i el 65% del pressupost estatal es basa en la venda de petroli. Que el barril passi de 90 a 40 dòlars suposa un cop dur. L'Equador no es troba en les mateixes circumstàncies crítiques que Veneçuela, però té un dèficit fiscal de 8.000 milions de dòlars. Aquesta quantitat és molt alta, tenint en compte que el pressupost general és de 86.000 milions. El dèficit ha estat pal·liat amb un préstec de la Xina, però també hi ha falta de liquiditat, fet que impossibilita els pagaments del sector privat. Algunes mesures miren de no carregar el pes de la crisi sobre els sectors populars. Però també se n'estan prenent d'altres de molt dures, com que l'Estat no pagui el 40% de les contribucions a la jubilació, amb l'argument que la seguretat social té superàvit.

L'uruguaià Eduardo Gudynas afirma que, a l'Amèrica Llatina, hi ha unes arrels culturals que accepten i toleren l'extractivisme. Què n'opina vostè?

Jo sóc contrari a llegir els processos polítics amb una matriu cultural. Hem de tenir en compte les condicions polítiques concretes dins la distribució del treball global. En aquestes condicions, els corrents d'esquerra han privilegiat certes matrius de pensament, segons les quals és impossible arribar a processos de transformació social sense un procés de desenvolupament capitalista previ. És un vell debat de principis del segle XX, però avui encara dura. Per exemple, a Bolívia, el vicepresident Álvaro García Linera parla de desenvolupar un capitalisme bolivià, d'arrel andina amazònica: es tractaria de desenvolupar les forces productives per generar les condicions que duguin a un posterior canvi estructural.

Durant els darrers mesos, la CONAIE s'ha mobilitzat als carrers contra l'aprovació de la nova llei de terres. Quines crítiques fan al projecte?

El govern no vol tractar la qüestió agrària de manera integral, sinó per parts. Al seu dia, va aprovar una llei d'aigües, una llei d'eco-

nomia popular i solidària i, a part, una llei d'economia financera. Actualment, està discutint la llei de terres. Nosaltres vam votar per discutir una llei agrària que impliqués propietat de la terra, mercat, producció, consum i altres aspectes. L'objectiu principal ha de ser la redistribució de la terra i la democratització del mercat d'aliments: dues empreses controlen el 60% del consum d'aliments del país; només una, el 70% del consum de carn. Pel que fa a la redistribució de terres, la llei també ens sembla insuficient: contempla que, en primer lloc, es distribueixin les terres en mans de l'Estat, però, segons el mateix govern, menys de l'1% de terres amb vocació agrària són públiques; després, s'haurien de repartir les propietats privades que no estiguin cultivades eficientment. Això està bé, però aquesta operació només s'executaria divuit mesos després d'avisar el propietari, cosa que creiem que, en lloc de promoure el cultiu, promourà la venda de terres. El més preocupant és que la llei no diu res de la propietat comunal que no digui ja la Constitució: que és indivisible i que l'Estat en promourà l'adjudicació. Falten els mecanismes legals per complir amb aquests preceptes.

A la Cimera dels pobles celebrada el mes de març a Quito, també es va rebutjar la nova estratègia de planificació familiar del govern. Quin és el posicionament de la CONAIE davant els drets sexuals i reproductius?

Sempre hem teixit aliances amb organitzacions de la comunitat LGTBI. Donem suport al matrimoni igualitari i a la defensa de drets consagrats com l'avortament, que el nou Codi Penal i les polítiques governamentals posen en qüestió. Creuen, per exemple, que per evitar embarassos adolescents el millor és l'educació familiar en valors i l'abstinència: són criteris conservadors i provadament ineficients.

> "Per a nosaltres, la plurinacionalitat va més enllà del mer reconeixement de la diferència cultural: és un canvi en les relacions entre Estat i societat"

> "El model socioeconòmic del govern se sustenta en el consum; implica una redistribució d'ingressos i no un replantejament del model"

La 'Revolució Ciutadana' i els drets de les dones

Missatges contra el Plan Familia a la Marxa de les Putes el 21 de març a Quito / ORLAN CAZORLA I MIRIAM GATOR

Article complet a:

Irina Pertierra
per a 'Pikara Magazine'

Rafael Correa va assentir quan el seu admirat Hugo Chávez va dir: "Un veritable socialista ha de ser feminista". Però ha destacat per les seves sonades declaracions masclistes ("Quines assembleistes que tenim, guapíssimes! I totes amb una minifaldilla, Déu meu!") i per promoure retrocessos en la política sobre drets sexuals i reproductius. El mandatari va amenaçar amb la dimissió si s'aprovava una moció per ampliar la despenalització de l'avortament en casos de violació a totes les dones, un supòsit que, actualment, només protegeix les discapacitades mentals. Fins i tot va acusar de "traïció" les assembleistes del seu partit que van donar suport a la iniciativa: tres d'elles van ser suspeses del càrrec durant un mes.

La fi de l'ENIPLA

L'Estratègia Nacional Intersectorial per a la Planificació Familiar i la Prevenció de l'Embaràs Adolescent (ENIPLA) va néixer per respondre a l'augment d'un 74% dels embarassos adolescents des de l'any 2000. Pretenia transformar les concepcions i les pràctiques masclistes sobre sexualitat i garantir l'accés a informació i a serveis integrals per a la presa de decisions lliures i informades. Accions com el subministrament de la píndola anticonceptiva d'emergència van suscitar agres debats públics, però van rebre el suport dels seus responsables. Aquesta posició va canviar de manera abrupta quan, l'abril de 2014, Mónica Hernández –doctora en Medicina i propera a l'Opus Dei– va elaborar un informe a petició de la presidència de l'Equador. Hernández va criticar l'ENIPLA i va afirmar que les "relacions sexuals precoces, promíscues, casuals i no naturals comporten un perill", a més d'alertar sobre "l'hedonisme que implica l'ambigu dret al plaer". Sis mesos després, el decret presidencial 491 va acabar amb l'ENIPLA i va situar Hernández al capdavant de l'anomenat Pla Família, que recomana l'abstinència i la monogàmia. Aquestes decisions polítiques contravenen els principis recollits a la Constitució de l'Equador, que insta explícitament a garantir el dret a la salut, inclosa la sexual i reproductiva.

Associacionisme, cooperació i música

Integra Sons promou el treball conjunt de joves amb dificultats mitjançant el llenguatge musical. El projecte ha impulsat orquestres d'aquest tipus a diversos barris de Badalona i Barcelona

L'orquestra Do d'Acords en un concert i un assaig, respectivament / INTEGRA SONS

Sara Blázquez
@SaraBlazquez

Fa un parell de mesos que Gonzalo forma part de l'orquestra juvenil Do d'Acords del Poble-sec de Barcelona. Té setze anys. "Em van convidar a venir per ampliar la formació", diu. Resulta que comparteix classe a l'Institut Consell de Cent del mateix barri amb la Mònica, que ja fa tres anys que forma part de l'orquestra i ha vist com "la cosa ha anat creixent". S'hi va incorporar quan el compositor argentí Pablo Persico va presentar el projecte Integra Sons a l'institut i encara hi és, encantada amb la llibertat d'expressió que li ofereixen la música i l'ambient. Tant és així que, ara, fins i tot dóna un cop de mà amb les més joves. "Vaig preguntar als *profes* què farien amb nosaltres, perquè anem creixent i vénen nens més petits al darrere. Els dimecres i els divendres, després del nostre assaig, ajudo a la sessió de l'orquestra infantil. Així, repasso i tinc temps per practicar", diu la Mònica. A l'assaig d'avui, al Centre Cultural Albareda, és en Bruno qui fa de director. A través de gesticulacions inventades col·lectivament per Persico i tot l'equip de joves, Bruno és lliure per fer sonar la creació que li vingui de gust amb tota mena d'instruments de percussió a mans de les seves companyes.

Integra Sons és un projecte que promou l'educació social d'infants i joves d'escoles, instituts públics i entitats de Barcelona a través de la música. El seu impulsor, Persico, va arribar a Barcelona l'any 2007. Després de treballar a l'Orquestra Simfònica del Vallès i de participar en projectes de treball social, va conèixer alguns models pedagògics "molt interessants" del nord d'Europa, que es van afegir a la seva experiència en models d'inclusió social de l'Amèrica del Sud. Aquesta "riquesa espiritual i de varietat de metodologies", segons el músic, s'ha traduït en la creació de diverses orquestres infantils i juvenils arrelades al Poble-sec, el Carmel i la Marina, però també al barri de Sant Roc de Badalona, per on han passat gairebé un miler d'infants i joves.

Construcció creativa comunitària

La metodologia d'Integra Sons ofereix un marge molt creatiu. "Distribuïm els instruments ampliant les famílies de cadascun d'ells, fet que dóna l'oportunitat de participar creativament, de fer una construcció comunitària", diu Persico. Mai no es treballa amb partitures, sinó a través de la creació i de manera comunitària: "Han de crear una cançó en equip i això és perfecte per treballar valors. Es treballa el respecte, el diàleg, l'associacionisme i el cooperativisme creant una música que, després, serà interpretada en un concert amb músics professionals", afirma l'argentí. Aquesta manera de fer és fruit de l'admiració que sent Persico per la metodologia que aplica el músic veneçolà Jose Antonio

Abreu -a qui va conèixer personalment abans de creuar l'Atlàntic- a les orquestres infantils.

Integra Sons va poder créixer a través del projecte Barris en Solfa de Sant Roc. Ara, l'orquestra més nombrosa és la del barrí barceloní del Poble-sec, amb una quarantena d'infants i joves. Després, van venir altres zones de Barcelona: a la Marina, també s'hi va encetar un projecte i, al Carmel, existeix una altra formació destinada a afavorir la inclusió social i el diàleg intercultural. Són quatre orquestres unides per una mateixa metodologia.

Els impulsors, però, consideren que aquest projecte -que té una pota a l'educació, una altra a l'art i, també, una als serveis socials- no té tot el suport institucional que es mereix. Persico explica que "a Badalona sud, va anar molt bé fins que Albiol va entrar a l'ajuntament"; ara, està pendent de poder tornar a posar en marxa l'orquestra a Sant Roc: "El projecte ha de créixer i tant el sector privat com el públic han de respondre. No es pot deixar perdre una oportunitat que ja està muntada, amb metodologia, experiència i instruments. Tenim la sensació que les institucions no han entès el seu vessant social".

"Treballem perquè el rol dels infants i les joves dins de l'orquestra sigui positiu i perquè aquest rol s'exporti a l'escola", diu el músic. De fet, els nois i les noies hi arriben derivades d'escoles i entitats a partir de tres criteris marcats per l'associació: que tinguin problemes emocionals o cognitius, de concentració o d'atenció i de comunicació. "De vegades, sembla que no estiguin atentes a classe, però potser és, simplement, que no estan motivades. A través d'aquesta motivació, s'aconsegueix canviar la relació amb les professores i el més sorprenent és quan també canvien en el seu entorn familiar. Si canvien el seu rol dins l'orquestra, l'escola i la família, això incideix de manera contundent en l'educació dels infants".

Educació integradora i inclusiva

Persico creu que l'educació ha de canviar cap a un nou model inclusiu -no només d'integració, sinó també de creativitat- i que Integra Sons demostra que això "no solament és possible i viable, sinó també necessari". "L'escola pública ha d'oferir unes possibilitats de creixement òptimes", afegeix. El projecte formatiu, segons el músic, ajuda a expressar la part creativa, "a reduir la violència i a generar constructivitat. Al principi, sembla que res no funcionarà, però és un mètode, s'ha de tenir paciència".

La creació de les orquestres és una feina conjunta entre diferents agents i dividida en tres etapes. La primera és "d'emergència": el diàleg i la concentració és difícil d'assolir i es combaten els nivells d'agressió i violència. Després, entra en joc la fase "educativa", en què es fa pedagogia de la tolerància, el respecte, l'empatia o la paciència. Finalment, arriba la part "artística". Quan el jovent finalitza el seu pas per Integra Sons, cap als disset o divuit anys, es generen tres grups, el de les persones que es dediquen a altres coses, el de les que continuen vinculades a la iniciativa a través del voluntariat i el de les que volen ser músiques.

Es comença per la percussió i l'ideal, segons el compositor argentí, és treballar amb equips d'entre 40 i 60 infants i joves. Hi ha orquestres preinfantils (que corresponen als cursos escolars de primer, segon i tercer de Primària), orquestres infantils (quart, cinquè i sisè) i orquestres juvenils, amb estudiants d'ESO. "No fem formació artística amb objectius artístics. Si surt un músic, estarem feliços, però no ens interessa professionalitzar-los, sinó incidir en la qualitat de l'ensenyament formatiu", diu l'impulsor. Segons ell, Integra Sons "permet que qualsevol jove amb qualsevol situació, independentment de les dificultats que tingui, pugui participar d'un procés creatiu, créixer i aconseguir objectius. Després de passar per aquí, no solament han après a gestionar millor les seves emocions, a comunicar-se millor i a reduir la violència en aquesta comunicació, sinó que tenen un projecte de vida que els motiva i els fa posar en pràctica el cervell i el cos per crear una cosa bonica per compartir amb la seva família. Això genera autoestima".

Aquesta autoestima, segons Persico, s'exporta a l'escola i reubica socialment el jovent, fa que es guanyi un respecte: "Moltes vegades, no tenen un lloc o se'ls categoritza com a joves que no serveixen d'acord amb l'esquema tradicional de l'escola. Potser no són bons en una assignatura, però, amb la música, brillen! Canvia molt la vida d'aquests nens".

Cultura per construir la ciutat

Tot es materialitza el dia del concert. Cada orquestra té el seu cicle de concerts, que passa pel teatre El Molino, el Mercat de les Flors, el Centre Cultural Albareda, el Caixa Fòrum, la biblioteca del Carmel o La Bàscula. "El centre educatiu coneix l'infant des d'un altre punt de vista, les mares vénen orgulloses a veure els seus fills i filles. És un moment important, un fil conductor entre persones que viuen en un mateix barri". Pel compositor argentí, "per a la construcció de la ciutat, la cultura és bàsica; sembla una bestiesa, però és un moment de cohesió social i d'integració intercultural".

La Mònica va començar com a alumna de les classes i, ara, ajuda amb la formació dels més petits / INTEGRA SONS

Els impulsors, però, consideren que aquesta iniciativa, que té una pota a l'educació, una altra a l'art i, també, una als serveis socials, no té tot el suport institucional que es mereix

"Treballem perquè el rol dels infants i les joves dins de l'orquestra sigui positiu i perquè aquest rol s'exporti a l'escola", afirma el músic Pablo Persico

Cent dies de Syriza

Panagiotis Menegos
@laternative
Periodista

El govern anterior va preferir no garantir els diners necessaris per al país, i va preparar una situació asfixiant pels seus successors

Els polítics grecs i europeus estan lluitant per satisfer la seva audiència local caient en declaracions audaces que dificulten l'acord

Una de les coses més importants que necessiten els grecs és sentir, simplement, que algú està combatent per alguna cosa

No podem fer una crítica honesta, constructiva i aspra al govern de Syriza si tenim prejudicis basats en preconclusions ideològiques. No podem jutjar la primera experiència sexual, no podem jutjar l'entrenador quan només s'han fet tres partits de lliga. Per tant, potser no hauríem d'intentar predir l'acció d'un govern que només fa cent dies que exerceix i que substitueix un sistema bipolar que ha governat el país durant més de quaranta anys. Han passat més de tres mesos en una allau de simbolismes (això és problema de Syriza) i han començat una dura negociació amb una nova estratègia (això és problema de tots plegats).

"Són perillosos": aquest és l'aforisme més popular pels primers cent dies del govern d'esquerres a les redaccions dels mitjans i a les xarxes socials. I podrien ser-ho, finalment, però hem de jutjar-los només quan tinguem una imatge completa dels seus actes, tant pel que fa a les relacions exteriors com dins el país. Per ara, hem d'admetre, per concretar i no perdre el valor de les paraules, que el que va ser *perillós* va ser el govern anterior, que va preferir no garantir els diners necessaris per al país. Així ens va anar durant els primers mesos de 2015. Ells sabien que perdrien les eleccions i estaven preparant una situació asfixiant pels seus successors (l'estratègia es va anomenar el *parèntesi d'esquerres* i encara no podem dir que s'hagi abandonat). No obstant això, com que ningú no posa el país davant de la seva supervivència política, crec que ens hauríem de posar d'acord a utilitzar el llenguatge estàndard de la *realpolitik* i prescindir del discurs *patrioter* que s'utilitza per al consum públic, tant quan s'apel·la al dret de la gent (Samaras) com quan es volen despertar els fantasmes de Papandreu (Tsipras).

Govern a la cerca d'un sentit

Pot ser una qüestió d'estratègia o una qüestió d'improvisació, però l'enrenou que ha causat Syriza fora de les fronteres era el desideràtum absolut del 36,34% que va votar la formació (no ho oblidem, vam tenir eleccions fins i tot quan semblava que aquest procediment molestava l'*ethos* neoliberal). La política és una pràctica de la percepció davant la realitat i una de les coses més importants que necessiten els grecs és sentir, simplement, que algú està combatent per alguna cosa. Potser el govern anterior ho estava intentant, però la seva temptativa de persuadir-nos o de comunicar la seva lluita per quelcom millor va fallar dramàticament. Per contra, Iannis Varoufakis es va convertir en el líder d'una nova mostra d'extraversió. Ho va fer per canviar l'ordre del dia (recentment, Jean Claude Juncker ha admès que Grècia està tenint un problema humanitari i, al mateix temps, els partidaris del centredreta proeuropeu encara fan els ulls grossos i ho neguen; moltes persones s'han referit a ells irònicament com "l'avantguarda de la lògica").

"Varufakis va ser apallissat" a porta tancada -segons la premsa- i aviat va passar de ser la nineta dels ulls dels mitjans internacionals a ser el seu objectiu principal. D'acord amb aquest breu curs, sembla que Varufakis: a) té aspiracions personals més enllà de la política -potser podria ser una mena de Paul Krugman europeu- i és per això que no limita el seu narcisisme; b) no té un codi ISO d'esquerres amb segell de Syriza i per això és tan vulnerable dins el partit; c) després d'haver viscut tants anys a l'estranger, ja no és *tan grec* i subestima (amb raó) fins a quin punt els trets negatius del seu estil de vida (per exemple, el tan esmentat fotoreportatge de *Paris Match*) poden xocar a l'interior del país. Finalment, va acabar com Ifigènia a l'antiga mitologia grega: un ministre sacrificat i deixat temporalment a banda com a signe de bona voluntat amb Alemanya, que és -sens dubte- la responsable de la seva desestabilització. Cal afegir, però, que ell va ajudar-hi amb les seves pròpies mans, fent infinits aclariments correctius a les seves entrevistes infinites.

La conclusió de tot això: un abatiment exagerat després de la "falta d'acord" del 20 de febrer i un estat d'ànim triomfal igualment exagerat després de la reunió Tsipras-Merkel a finals de març. Una decepció fatal després de la reunió de l'Eurogrup a Riga (possiblement el cant del cigne de Varufakis que va portar Tsipras a canviar lleugerament els recursos humans de la negociació) i un clima càlid de millora després de l'11 de maig. Sembla que la negociació avança en dues realitats paral·leles. Els polítics, tant grecs com europeus, estan lluitant per satisfer la seva audiència nacional, sovint caient en declaracions audaces que redueixen el marge d'un acord. Per altra banda, els funcionaris especialitzats (els anomenats tecnòcrates) estan treballant dia a dia per completar el "compromís honest", encara que hi ha gent que diu que això és un eufemisme de "pèrdua".

A l'espera del canvi social

Tenint en compte el període crític que ens espera fins a la data límit del juny, podem extreure'n una conclusió clara: quan dotze de les vint "economies més miserables" del món són europees, hem d'admetre que el problema no és només grec, sinó definitivament europeu. Independentment del fet que Rajoy doni suport a l'austeritat malgrat la por de Podem; independentment del fet que Alemanya continuï ocultant la relació directa entre el salvament de Grècia i el rescat dels bancs francesos i alemanys; independentment del fet que Alexis Tsipras estigui jugant amb les paraules quan crida orgullosament els grecs a celebrar el rellançament de la troica com a "instituci-

/ FRANÇOIS PAGÉS

La constel·lació de negociacions té un efecte sobre les reformes socials i humanitàries promeses durant la campanya electoral

Syriza també té una línia vermella, una d'històrica: l'esforç per no ser definida com tota la resta de forces polítiques en la consciència col·lectiva

ons". Independentment del fet que tots estiguin trencant la visió de la idea d'Europa, només perquè els polítics volen satisfer els seus partidaris locals.

Així, els primers cent dies de Syriza han avançat cap a una constel·lació de negociacions que tenen un efecte sobre les reformes socials i humanitàries promeses durant la campanya electoral. Al país, les coses són contradictòries. Malgrat tots aquests notables simbolismes del començament (acte polític, en lloc de religiós, per votar el nou govern; ofrena floral al monument de Kaisariani, on 200 comunistes van ser executats el 1944; les primeres protestes pacífiques al carrer després de cinc anys de disturbis amb la policia; l'obertura del Centre d'Internament d'Estrangers d'Amygdaleza, etcètera), el govern està sent mediocre en el compliment del canvi social alleugeridor. A mesura que passa el temps, encara que tant Tsipras com l'exprimer ministre de la dreta Kostas Karamanlis s'exposin ben poc (coincidència?), els mandataris s'esgoten. Ho fan en el maneig dels escàndols (com el del viceministre de Reformes Administratives, George Katrougalos, acusat de corrupció), en les actituds neuròtiques (com les de la presidenta del Parlament, Zoe Konstantopoulou), en els plans contradictoris de la Conselleria d'Educació, en eleccions discutibles (Prokopis Pavlopoulos a la presidència del país) o en inevitables convulsions com l'okupació de l'emissora de ràdio Sto Kokkino, que dóna ple suport a Syriza.

El que pot marcar clarament la diferència és el projecte de llei humanitària (a la qual l'oposició ha fet costat de manera responsable), sempre que els fons ho permetin. No obstant això, els resultats -si romanem tal com estem o realment estem anant a un altre lloc- es coneixeran quan es trenqui, com es va prometre, amb el sistema de mitjans de comunicació existents (per ara, sembla ser una capitulació), quan es desarmi aquest cinquè poder que es diu Església (fins ara, no hi ha hagut menció a la seva separació de l'Estat), quan es materialitzi el compromís de canviar la justícia (amb el tancament de les presons de tipus C, de màxima seguretat) i, per descomptat -a més a llarg termini-, quan s'apliqui el pla de reconstrucció econòmica i productiva que està elaborant la persona més silenciosa i potser més seriosa del govern, Giorgos Stathakis.

Aparentment, tot plegat no pot passar de cop, ni tan sols dins aquests 100 dies de govern, però alguns d'aquests canvis són els que ens donaran el que podrem anomenar "signe d'esquerra". Francament, aquestes són les coses que marcaran la diferència i aquesta és la raó per la qual, per ara, Syriza ha estat bombardejada pel *one man show* de Panos Kammenos, el líder del partit populista d'extrema dreta que participa al govern de coalició. Perquè Syriza també té una línia vermella. Una d'històrica. És l'esforç per no ser definits com tota la resta en la consciència col·lectiva. Per fugir del *de moliner mudaràs i de lladre no t'escaparàs*. Viuran aquestes altes expectatives? Caldrà veure-ho.

22-23
Hisbul·là ha perdut centenars de combatents en el llarg conflicte bèl·lic de Síria

24
El ple municipal de la localitat italiana de Bolzano reflecteix la forta implantació feixista al Tirol del Sud

Brixton reivindica la seva essència

Símbol de resistència i de cultura popular, el barri de Londres es rebel·la contra la gentrificació

Clara Blanchar / Jordi Blanchar
@clarablanchar / @maqui_tuits
Londres (Regne Unit)

La zona és un centre important de la música negra a Anglaterra i un bastió laborista. També ha estat escenari de conflictes contra el racisme institucional

Des de fa una dècada, s'hi han instal·lat residents amb més poder adquisitiu. De la seva mà, també hi han arribat botigues i restaurants amb preus prohibitius pel veïnat històric

La reforma d'un mercat, amb el corresponent encariment dels lloguers, amenaça petites botigues històriques / JORDI BLANCHAR

Quan Nelson Mandela va visitar Anglaterra el 1996, va triar Brixton, el barri del sud de Londres on acaba la Victoria Line del metro. El líder sud-africà sabia on anava: visitava un barri on, a moltes zones, la població d'origen immigrant supera el 50% del total, amb majoria africana i afrocaribenya. Desenes de milers de persones van sortir al carrer a rebre una comitiva en què també hi havia el príncep Carles: probablement, mai no havia trepitjat la zona. Famílies endiumenjades van ovacionar el Royce que portava Mandela al centre cívic.

Brixton és símbol d'immigració, de relacions multiculturals i de resistència i cultura popular. Fins i tot durant els governs d'hegemonia *tory* i amb Margaret Tatcher al 10 de Downing Street, l'ajuntament del districte de Lambeth va estar en mans del partit laborista. L'any passat, quan va morir la Dama de Ferro, el barri va ser escenari de celebracions.

No és agosarat dir que Brixton, amb 80.000 habitants, és el centre cultural més important de població negra d'Anglaterra, sobretot per la música. Aquesta comunitat fa molta vida al carrer i acull persones africanes, jamaicanes, asiàtiques, portugueses... Són del barri, bandes com Alabama 3 o Test Dept, el raper Potent Whisper o el sociòleg i llegenda del reggae més polititzat, Linton Kwesi Johnson. La cultura *sound system* hi és molt present, com ho van ser els centres socials ocupats (121 Centre o Cooltan), o les *raves* i el techno. Encara hi ha referències per a la música dub o el hip-hop en directe: el Hootananny o l'Effra Tavern, d'una família jamaicana. La sala de concerts Academy també està ubicada al barri.

Escenari de conflictes

Però no tot és festa i bon rotllo. En alguns dels seus *wards* (districtes), la pobresa afecta el 60% de la població. A cinc d'ells, el veïnat es troba entre el 10% de la gent més pobra del país. Els últims anys, l'atur de llarga durada s'ha quadruplicat.

El barri, on 17.000 famílies esperen un pis social, també s'ha convertit en una zona molt afectada per les successives crisis econòmiques i ha estat escenari de conflictes i disturbis contra el racisme institucional. Com els *riots* de 1981, després d'una festa en què van morir joves d'origen afrocaribeny arran d'un incendi intencionat, o els de 1985, quan la policia va disparar contra la mare d'un xaval d'una banda juvenil a casa seva mentre, al carrer, s'aplicava arbitràriament una llei semblant a la vigent *stop and search* (que permet que la policia escorcolli qualsevol persona encara que no estigui sota sospita). També hi va haver protestes l'any 1995, després que un jove negre morís dins una comissaria. Durant molts anys, el barri ha estat un termòmetre de les relacions racials al país: quan Brixton estava tranquil, també ho estaven les altres zones; quan Brixton petava, la resta trontollava.

Als anys 80, quan una persona arribava a l'estació de Victòria i demanava a un taxista que la portés al barri, li deien que ni de broma. Als 90, la màfia jamaicana Yardie va fer estralls entre les bosses de pobresa dels *estates* (complexos d'habitatge públic, que representen el 38% del total) i el *crack* campava pel centre del barri. L'ambient era, per dir-ho amablement, molt tens.

Una elitització en procés

Però, des de fa una dècada, l'innegable atractiu de Brixton ha provocat l'arribada de residents amb més poder adquisitiu. De la seva mà, també hi han arribat botigues i restaurants prohibitius per a qui, els dissabtes, baixa al mercat a comprar verdura, peix i un pal de fregar. Han proliferat els edificis de pisos o adossats impossibles de pagar pel veïnat de sempre... i hi ha desembarcat el que es considera que rebla el clau de la gentrificació a Anglaterra: la immobiliària Foxtons. S'ha instal·lat davant del metro, en un local amb sofàs i neveres amb aigua mineral. Hi ha una dada molt reveladora: mentre, durant la dècada passada, el conjunt de Londres va perdre 620.000 persones blanques britàniques, Brixton en va guanyar.

Les mostres de rebuig al tomb que està fent el barri van començar l'estiu passat. S'han fet protestes quan les franquícies

Una instantània de la manifestació veïnal celebrada el 25 d'abril / J. B.

de grans cadenes han obert establiments al mercat, rebatejat com a Brixton Village. S'hi han instal·lat xocolateries i botigues de disseny, que conviuen amb les perruqueries *afro*, les ferreteries o les sastreries africanes.

També es viu com una amenaça l'avís rebut per la cooperativa Brixton Cycles, una botiga i taller a qui la propietat convida a marxar del local perquè s'ha venut l'edifici. Està davant d'un *skate park* que és un referent internacional. "Hem sobreviscut als disturbis del barri i, ara, resultarà que no és el foc el que ens ha matat, seran les immobiliàries", clama Lincon, un dels cooperativistes.

El veïnat diu prou

Hi ha hagut dues gotes grosses que han fet vessar el got de la paciència a Brixton. La primera és la venda d'alguns *estates* -que poden ser tant de l'ajuntament com d'entitats- a promotores privades, amb la conseqüent expulsió del veïnat. A les persones desnonades, no se'ls ha donat alternativa si no tenien la propietat de l'habitatge o un lloguer amb contracte indefinit. Si responen a algun d'aquests dos perfils, o bé reben alguna compensació -irrisòria per quedar-se en un barri on l'habitatge està pels núvols-, o bé se'ls ofereix un altre habitatge, sovint fora del barri. El preu mitjà d'un pis de dues habitacions és de 690.000 euros. Si és de lloguer, pot costar-ne 2.000. Només durant el 2014, els preus van pujar un 37%. La segona alarma que ha fet saltar la guspira és l'amenaça al mercat de botiguetes que hi ha a les arcades de sota les vies del tren. La Network Rail ha avisat el grup de 30 comerciants que tancaran durant un any per fer reformes, que faran locals més petits i que, quan reobrin, el lloguer es multiplicarà per quatre. "Va ser el meu avi qui va obrir el negoci. Si això tira endavant, desapareixerem. Ens han clavat el ganivet, ara només cal que el dobleguin", diu Lorn Mash des d'una de les arcades. Kerine Clarke, del Berry Cafe, diu: "Brixton és el centre del món per a la gent negra, és la columna vertebral del Carib a Anglaterra. És casa nostra lluny de casa, no volem viure enlloc més". Si l'expulsió de residents no ha despertat gaire solidaritat més enllà de la d'activistes o veïnat proper, tocar les arcades s'ha viscut com una agressió a l'essència del barri. S'ha constituït el col·lectiu Save Brixton Arches i s'han pintat *graffitis* de protesta a totes les persianes.

Tot plegat va desembocar en una primera assemblea, que es va celebrar fa tres mesos al bar del cinema Ritzy, on es va fixar el 25 d'abril per convocar una manifestació i es va consensuar el lema *Reclaim Brixton*. La protesta, que va aplegar més de 2.000 persones, va ser un èxit -tenint en compte el que són les manifestacions allà- i va ser portada al web de la BBC. Les assemblees han continuat. La idea que pren força és la de repetir alguna mobilització una vegada al mes a la simbòlica Windrush Square.

Neteja social

Brixton no és l'única zona de Londres on s'estan substituint els pisos socials –*social housing*– per una nova modalitat, l'*affordable housing*, uns habitatges que es consideren "assequibles" perquè no superen el 80% del preu de mercat. Les famílies que hi viuen, però, no poden afrontar aquest cost i això està comportant el que ja es coneix com a "*social cleansing*" –neteja social–, perquè expulsa la gent de les classes populars (no estrictament pobres) i facilita l'arribada d'un nou veïnat amb més renda que homogeneïtza la composició social del barri.

A Brixton, s'ha creat la plataforma Lambeth Housing Activists, que dóna suport a les famílies, bloqueja l'entrada de maquinària o ocupa pisos buits. Durant l'última assemblea, un dels integrants del col·lectiu, Bill, parlava d'"hipergentrificació, neteja social, ètnica i econòmica". "Hi ha molta gent que està sent expulsada dels complexos d'habitatge públic de Brixton... Hi ha massa coses que posen en perill la nostra existència social i col·lectiva, que no beneficien la gent del barri, que és la responsable que Brixton sigui el que és", sentenciava.

Electric Avenue i el Windrush

L'arrodonida Electric Avenue va ser el primer carrer de Londres on hi ha haver enllumenat públic elèctric. És, també, un dels rovells de l'ou del barri, pel mercat: hi ha la part de carretons al carrer, la del cobert i la de les arcades del tren. Tot i que cada vegada menys, encara és un espectacle de colors, olors, accents d'arreu del món i música a tot drap de fons. El mercat és de 1925; fa cent anys, Brixton era un barri relativament acomodat de cases d'estiueig on s'arribava amb tren. Després de la segona Guerra Mundial, es va produir la primera gran onada migratòria. Una emigració que el govern anglès va promoure a les colònies de la Commonwealth després de les baixes sofertes. Una de les fites de l'època és l'arribada, el 1948, de 392 persones immigrades del Carib a bord del vaixell *Empire Windrush*, que dóna nom a una cèntrica plaça del barri. Una gent que va treballar a les obres del metro i, durant un temps, va viure en refugis de la guerra.

Directa 386 2 de juny de 2015

Hisbul·là paga un cost molt alt per lluitar a Síria

La milícia-partit hi hauria perdut més combatents que durant la guerra de 2006 amb Israel, tot i que de moment manté el suport social

Les imatges constants d'enterraments i la virulència del conflicte a Síria fan pensar a moltes periodistes locals i analistes que l'organització ha sofert un nombre de baixes elevat

Estat Islàmic o Al-Nusra han amenaçat la població xiïta del Líban. La por conseqüent serveix per justificar la intervenció al país veí: es vol evitar una nova Síria o un nou Iraq

Nicolas Lupo
@niluso
Tir (Líban)

El cementiri de la ciutat costanera libanesa de Tir, encarat cap al Mediterrani, és un espai dominat pel gris monòton de les tombes. L'únic contrast l'ofereix una relluent bandera groga amb un emblema verd, tensada per dos pals i visible des de qualsevol cantonada. És l'ensenya de Hisbul·là, que oneja sobre la tomba d'un militant adolescent. El jove va morir fa dos mesos lluitant a Síria en compliment del seu "deure de gihadista", en paraules dels mitjans de comunicació locals que van cobrir el funeral massiu que es va celebrar en honor seu.

La tomba d'Hisham Ahmad, que tenia divuit anys, no és una excepció. Des que la direcció del partit va anunciar oficialment l'inici de les operacions militars a Síria per ajudar el règim de Baixar al-Assad el 2013, molts dels seus combatents han mort.

El Partit de Déu -en el seu significat en àrab- ha tingut cura de no donar a conèixer el nombre de morts en combat. Les imatges constants d'enterraments i la virulència del conflicte a Síria fan pensar a moltes periodistes locals i analistes que el partit ha sofert un nombre de baixes elevat. Segons asseguren algunes d'elles a la Directa, des que la direcció de Hisbul·là va oficialitzar la participació de la seva militància a la guerra de Síria el maig de 2013, les baixes acumulades superarien àmpliament les del conflicte amb Israel de l'any 2006. L'estiu d'ara fa nou anys, durant els 33 dies que va durar la guerra, Hisbul·là va afirmar que havien mort 250 dels seus combatents.

Per pal·liar aquestes pèrdues i no desgastar la militància, l'organització cerca nous reclutes constantment. L'opacitat del partit de portes enfora és quasi absoluta, però alguns diaris libanesos asseguren que els combatents reben entre 500 i 2.000 dòlars de salari mensual. La majoria són joves, fins i tot adolescents. Però bona part de la gent partidària de Hisbul·là defensa les raons exposades pel partit per justificar la seva presència en territori estranger.

"Hisbul·là necessita combatre a Síria per impedir la propagació del conflicte al Líban", defensa Hassan, propietari d'una botiga de queviures al centre de Tir. Assegut davant de la taula, abaixa la veu quan parla d'aquest tema. Un calendari amb la foto de Hassan Nasrallah, secretari general del partit des de fa més de vint anys, penja de la paret.

Per a Hassan, la presència a Síria és necessària per evitar convertir el país "en una nova Síria o en un Iraq". La por d'Estat Islàmic (EI) o Al-Nusra -la branca d'Al-Qaida a Síria-, que controlen zones molt àmplies de Síria i l'Iraq, ha arrelat entre les consciències de la població xiïta del Líban i és la principal raó que esgrimeixen altres clients d'en Hassan per justificar la participació de Hisbul·là al país veí.

Els fonamentalistes religiosos d'EI, Al-Nusra o altres grups opositors han amenaçat la comunitat xiïta libanesa en reiterades ocasions. El 2013 i el 2014, una sèrie d'atemptats contra la població civil van sacsejar els territoris on Hisbul·là té suport i van causar desenes de morts. Els autors van justificar els atacs per la presència de militants de Hisbul·là a Síria.

Un conflicte sense fi

La llarga durada del conflicte i el nombre de baixes entre les files de Hisbul·là també es fa notar i comença a esdevenir una càrrega pesada per a les seves partidàries. "Hem d'assegurar que la frontera amb Síria estigui lliure de grups opositors, però

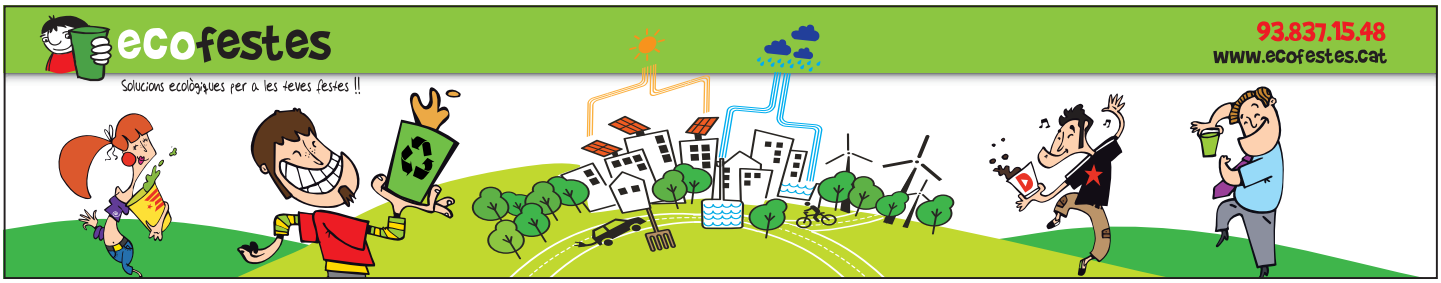

La tomba d'un jove milicià al cementiri de Tir (Líban) / NICOLAS LUPO

Membres d'Hisbul·là desfilant a Síria / ARXIU

Segons alguns experts, els milicians libanesos han estat clau per en els combats a Qalamon

Els combatents, però, han quedat atrapats en aquesta zona muntanyosa durant dos hiverns molt freds

els combatents no haurien de penetrar més cap a l'interior del país", opina Hassan sobre el rol que creu que ha de tenir Hisbul·là a Síria. El partit ha aconseguit minimitzar les mostres de desafecció i malestar durant aquests dos anys, però, per a l'investigador del Carneggie Middle East Mario Abou Zeid, "aquests sentiments poden sorgir en qualsevol moment davant la complexitat del conflicte a Síria".

La zona fronterera on actuen la majoria de combatents de Hisbul·là és Qalamoun, una franja muntanyosa que s'estén al llarg de la frontera sirianolibanesa, de 1.000 quilòmetres quadrats (un terç dels quals, al Líban). Milers de combatents opositors s'han refugiat allà durant els últims dos anys, aprofitant el terreny accidentat i les extremes condicions climatològiques.

Els militants del partit libanès han estat clau per recuperar posicions estratègiques en nombrosos turons, tant a la part Síria com a la libanesa. Hisbul·là vol posar fi a la inestabilitat existent al seu pati del darrere: l'àrea de Qalamoun és una porta d'accés a la vall de la Bekaa, llar de milers de xiïtes libaneses, moltes de les quals simpatitzen amb el partit.

"Tant Hisbul·là com l'exèrcit sirià necessiten desesperadament una victòria després de patir derrotes importants en altres parts del país, totes elles amb costos humans molt alts", continua Abou Zeid. Recentment, l'exèrcit sirià ha perdut el control d'Idlib: després de Raqqa, és la segona capital de província del país que cau en mans de grups opositors. L'ofensiva "també té un valor vital perquè la presència de combatents de l'oposició pot posar en perill les línies de subministrament entre Beirut i Damasc i facilitar l'enllaç amb altres grups opositors, situats més cap al sud i prop de la vall del Golan". A parer d'Abou Zeid, Hisbul·là no pot córrer el risc de trobar-se acorralat dins del Líban i sense connexió terrestre amb Síria, una situació que resultaria fatal en cas que esclatés un conflicte intern o una nova guerra amb Israel.

Combatents atrapats

L'analista creu que serà molt difícil per a una de les dues parts cantar victòria total a Qalamoun. "Les muntanyes d'allà són molt altes, entre 2.000 i 3.000 metres, i els combatents de l'oposició han sobreviscut dos hiverns consecutius extremadament freds". Aquests grups han tingut temps per construir "coves i túnels" que els poden protegir dels atacs.

No obstant això, no queda clar quants combatents de l'oposició hi ha en territori fronterer. Fonts militars libaneses parlen d'uns pocs milers: "A partir dels informes que tenim, creiem que hi ha entre 3.000 i 4.000 militants atrapats a la zona de Qalamoun", assegura Hisham Jaber, un general retirat de les forces armades libaneses. Jaber no creu que els militants de Hisbul·là a la zona superin el miler, però considera que poden ser més efectius: "Has de tenir en compte que són experts en aquests combats, tenen experiència, estan ben equipats i excel·lentment adoctrinats".

Aquest general assegura que hi ha negociacions en curs per solucionar la situació dels milers de combatents opositors atrapats en aquesta regió muntanyosa. Mitjans locals assenyalen la possibilitat que es retirin a la zona compresa entre la ciutat libanesa d'Arsal i la frontera amb Síria, una terra de ningú on no hi ha presència de l'exèrcit libanès ni del sirià.

El control militar més proper a Arsal es troba a un parell de quilòmetres de la localitat, la carretera costeruda i plena de corbes que uneix la ciutat amb l'artèria principal que creua la vall de Bekaa, a l'est del Líban. La ciutat és la llar de 40 mil habitants, però l'afluència de refugiades sirianes ha estat tan gran que la població gairebé s'ha triplicat durant els últims dos anys.

L'agost passat, Arsal va ser escenari de forts enfrontaments entre militants d'EI i Al-Nusra, per una banda, i la policia i l'exèrcit libanès, per l'altra. Els militants s'havien beneficiat del buit de poder a la zona per establir una base permanent als afores de la ciutat i, llavors, la van envair. Més d'un centenar de persones van morir durant els cinc dies d'enfrontaments, gairebé la meitat d'elles eren civils. Desenes de soldats i policies van ser capturats. Quatre d'ells van ser executats l'any passat. Els vint-i-cinc que continuen en captivitat són un element de pressió en mans dels grups opositors per evitar una ofensiva total de Hisbul·là i l'exèrcit sirià.

Aquesta ofensiva a Qalamoun ha afegit inestabilitat al Líban, un petit país que, per ara i sorprenentment, ha aconseguit evitar en gran mesura el risc de contagi bèl·lic. Però els efectes de la guerra a Síria es fan sentir: el nombre de persones refugiades equival a una tercera part de la població local i l'agitació regional ha afectat sectors clau, com ara el turisme, en una economia estancada i on les desigualtats es fan més profundes. Si bé el país no ha sofert cap atemptat ni grans enfrontaments interns durant el 2015, la decisió de Hisbul·là d'intervenir a Síria ha aprofundit la divisió política i social en un país històricament polaritzat.

Directa 386 2 de juny de 2015

La síndrome de Bolzano

La composició del ple municipal d'aquesta localitat del nord d'Itàlia reflecteix la forta implantació de l'extrema dreta a la zona

L'alcalde de Bolzano, Luigi Spagnolli, amb joves que fan la salutació romana

Andrea Bonazza, regidor de la ultradretana CasaPound (al centre), amb el feixista Giovanni Benussi (a l'esquerra)

Spagnolli i Bonazza, satisfets pels resultats electorals

Roger Suso
@eurosuso
Berlín

Luigi Spagnolli ha passat per gairebé tots els partits polítics d'Itàlia. Va començar a la Casa de les Llibertats de Silvio Berlusconi i, actualment, és membre del Partit Democràtic del socialdemòcrata i primer ministre Matteo Renzi. Spagnolli és el batlle de Bolzano des de 2005 i, el 10 de maig passat, va revalidar l'alcaldia amb una àmplia majoria, presentant-se en coalició amb el Partit Popular del Tirol del Sud (SVP).

La trajectòria política de Spagnolli podria ser una més de les moltes trajectòries de polítics que han transitat per diversos partits si no fos perquè Spagnolli és alcalde de la que potser és la població més ultra d'Itàlia. Començant per ell, és clar; ja que Spagnolli, després de l'acte de cloenda de la campanya electoral del seu partit -el Democràtic-, va anar a celebrar la victòria en un bar local amb activistes de la neofeixista Casa Pound i la Lliga Nord, on va ser fotografiat envoltat de gent que feia la salutació hitleriana. El mandat de Spagnolli s'ha caracteritzat, entre altres coses, pel revisionisme històric, a través de la dedicació de monuments i carrers a col·laboradors italians del nazisme.

Cinc partits ultres acompanyen Spagnolli al ple municipal de Bolzano després de les darreres eleccions. Excepte Cecilia Stefanelli, la representant de la coalició comunista i verda al consistori, la resta de càrrecs electes són homes i ultres (potser cal comptar-hi, també, el populista Moviment 5 Estrelles), començant per la segona formació en nombre de vots i escons, la Lliga Nord, el partit ultradretà i identitari amb representació parlamentària. La segueixen el partit d'Alessandro Urzì, antic membre del partit d'extrema dreta Aliança Nacional i actual candidat de la llista berlusconiana; la Llista Benussi, de l'antic alcalde de Bolzano, Giovanni "Ivan" Benussi, ultracatòlic i fill de feixistes italians. També entren a l'ajuntament Unitalia, un partit unionista fundat a Bolzano per antics militars de l'exèrcit alpí després d'escindir-se d'Aliança Nacional, i el partit Germans d'Itàlia, la formació hereva d'Aliança Nacional. Per altra banda, el principal partit ultradretà de la minoria germanòfona (i connectat amb neonazis alemanys i austríacs), Els Llibertaris, no es va presentar a Bolzano, però sí que va obtenir representació a d'altres localitats de la regió.

La irrupció de Casa Pound

Al costat de Spagnolli i aquests cinc partits ultradretans, també s'hi asseurà la Casa Pound, que ha aconseguit un regidor. De fet, es tracta de la primera vegada que l'organització neofeixista, identitària i strasserista italiana, nascuda fa dotze anys, ha aconseguit representació parlamentària a Itàlia. L'entitat rep el nom del poeta estatunidenc Ezra Pound -propagandista de Hitler i Musolini- i els seus integrants s'autodefineixen com a "feixistes del tercer mil·lenni". Ha dedicat el seu activisme a l'ocupació d'immobles buits, el proselitisme i les pràctiques *squadristes*.

Andrea Bonazza serà, a partir d'ara, el regidor de Casa Pound a Bolzano. Amb 34 anys, és un neonazi ben conegut al Tirol del Sud. Va començar la seva militància feixista al Fronte della Gioventu, les joventuts del partit legatari de Mussolini, i entre els seguidors ultres de l'equip d'hoquei sobre gel HC Bozen. Bonazza va estar implicat en la mort de Fabio Tomaselli, agredit brutalment per un grup de feixistes en un bar de Bolzano l'any 2002: greument ferit, Tomaselli va patir un accident de trànsit fatal quan tornava a casa. Bonazza va ser absolt, tot i que l'autòpsia parlava d'homicidi. L'any 2009, l'ultra va ser condemnat a dos anys de presó per glorificació del feixisme i per fer la salutació feixista. En plena campanya electoral, aquest mes de maig, va estar implicat en una agressió contra un grup d'antifeixistes que protestaven contra un acte de la Lliga Nord i Casa Pound a Bolzano. Va fer la salutació feixista davant de la policia.

Tot i l'aparent desunió de la ultradreta, els vasos comunicants són més forts que el trencadís exemplificat pels seus cabdills i líders. A la imatge de Spagnolli amb els nazis de Casa Pound, se n'hi ha d'afegir una altra, publicada a Facebook, on apareixen Bonazza i Spagnolli i en què el primer agafa l'alcalde per l'espatlla, somrient, després d'aconseguir l'acta de regidor. Bonazza també va participar en actes electorals de Benussi i, juntament amb altres membres de Casa Pound, va actuar al servei de seguretat i ordre durant els actes de campanya de la Lliga Nord i el seu líder, Matteo Salvini, a Bolzano.

Un feu de forces 'ultra'

El Tirol del Sud (Alto Adige) és una regió alpina del nord d'Itàlia que limita amb el Tirol austríac i Suïssa. La seva capital és Bolzano. A més de la llengua italiana, l'alemany és la llengua més estesa a la regió. També hi ha una minoria que parla el ladí. Des de 1972, el Tirol del Sud té àmplies competències legislatives i una hisenda pròpia. Ha estat governat ininterrompudament des de 1948 pel partit SVP, una formació conservadora i autonomista que reivindica més autogovern per a la regió i la doble ciutadania italiana-austríaca per a la població sud-tirolesa. L'actual governador és Arno Kompatscher.

QUAN VA COMENÇAR A ANAR MALAMENT CATALUNYA?
ESPAI SARDANISTA
ESPAI ESCAL SOMI STA
BOMBERS
MOSSOS D'ESQUADRA
PONT AERI
CHASIS
EL DIA QUE TOTS ELS KUMBAYÀS, SARDANISTES I ESCALADORS ES VAN APUNTAR A BOMBERS I ELS 'MAQUINEROS' I 'BONE-HEADS' ES VAN APUNTAR A MOSSOS
P.D.: RES NO FA PENSAR QUE HAGUÉS ESTAT MILLOR AL REVÉS

AVI, QUÈ SÓN LES ELECCIONS?
ÉS UN PROCÉS A TRAVÉS DEL QUAL LA GENT TRIA, AMB EL SEU VOT, DEMOCRÀTICAMENT, QUI VOL QUE L'ENGANYI I LI ROBI DURANT ELS PROPERS QUATRE ANYS

GRANDE
SOM 47 MILIONS
UNA
Y NEO-LIBERAL
VALERO SANMARTÍ

AQUEST ANY NO HI HA NI UNA MEDUSA!
LES RIUADES DE BILIS DE LA CASPA PEPERA-CONVERGENT LES HAN EXTERMINADES

MILITANT DE CiU INTERIORITZANT LA REGENERACIÓ DEL PARTIT
JUBILAT NEXUS DESCOBRINT QUE HA ESTAT CREAT PER LA C's CORPORATION
SIMPATITZANTS DE PODEMOS ATRAPATS AL CENTRE POLÍTIC
I AQUÍ UN SENYOR QUE... EN FI, QUE VOTA PSC
Sebastià Jovani

Pq m'has dit que porti l'escala?
Que anem a donar suport a les companyes de Telefònica?
TELEFÓNICA?
Es per poder veure la Final de la Lliga
Roca

PSC
VALERO SANMARTÍ
eDarling
PARA SOLTEROS EXIGENTES
#NOFOTEM
JAUME COLLBONI
L'ALCALDE DEL PROGRÉS

28-29
El crític musical Jaime Gonzalo conclou una crònica de la contracultura amb el tercer volum de 'Poder Freak'

30
Un record del desaparegut poeta Jesús Lizano, autor de 'Lizania', a càrrec de la periodista Helena Morén

AGNÈS MATEUS ACTRIU, DIRECTORA I ARTISTA

"Trobo a faltar veus del teatre que es posicionin políticament"

Si fem un repàs a la cartellera dels darrers temps, hi trobem exemples de temàtica política inspirada en la societat actual: 'Camárgate', 'Ruz-Bárcenas', 'El pes del plom', 'A house in Asia'... El director i productor Erwin Piscator deia que no existeix un teatre neutral, que la neutralitat és un invent de la gent que mana. Però abordar temàtiques polítiques és fer teatre polític? Què és fer teatre combatiu? Volem (o cal) fer un teatre polític? En xerrem amb Agnès Mateus, 'performer', artista multidisciplinària, coautora d''Hostiando a M'

Lali Álvarez Garriga
@almavlamink

Què és avui i aquí el teatre polític?
El teatre és polític o combatiu quan opines sobre l'escenari, quan prens partit. La gent ha de sortir del teatre de manera diferent de com hi ha entrat, havent experimentat alguna transformació, algun moviment de cèl·lules o de neurones. Pot servir per moure i remoure les consciències, per provocar-nos qüestionaments. L'escenari ha de ser un espai de transformació: encara que no parlem directament de política, no és mai un territori neutral. Pot ser un espai d'amplificació, també, des del fet estètic. Una imatge bella és transformadora, o una història d'amor. No només cal parlar de política institucional i dels Mossos d'Esquadra. El teatre, un escenari, és una arma política. I no parlo de convertir l'escenari en un lloc des d'on fer arengues, perquè els mítings ja no ens els creiem. La màgia és fer una bona combinació. Si com a espectador no t'emociones ni rius ni penses ni crides (encara que sigui fluixet) ni veus coses que potser et semblin boniques (encara que siguin petites) ni et fas preguntes ni et sorprens...

O si no haguessis descobert un imaginari...
No et transformaria. No seria combatiu.

***Hostiando a M* té una intenció d'autoretrat?**
Sí.

A banda d'això, hi ha determinats temes que sembla que abordes per combatre el silenci, la impunitat. Com quan parles de l'assassinat del Juan Andrés Benítez.
O de l'homicidi de l'actor Alfonso Bayard. O quan utilitzem les mateixes arts marcials que utilitzen els Mossos d'Esquadra a les seves intervencions amb la gent del carrer, o quan parlem del rei o de com es fa servir una pistola.

Parlar d'aquests temes és una decisió o és inevitable per tu?
És una decisió quan trio parlar de la violència i quan miro com és la violència del meu entorn. No he anat lluny a buscar referents, he anat a la meva vida, com imagino que fa tothom amb la seva primera peça. A *Hostiando a M*, he treballat amb Quim Tarrida, amb qui tenim molts referents en comú. Quan vam fer l'obra, tots estàvem compartint el nostre dia a dia amb situacions de violència molt agressives. L'Alfonso Bayard va morir mentre era reduït per uns mossos i no va passar res; a Juan Andrés Benítez, el van apallissar i matar al mig del Raval amb total impunitat. Són fets que m'afecten personalment i és una decisió fer servir l'escenari per parlar-ne obertament. Parlo de la violència perquè m'afecta i perquè em preocupa: no sé mai on és la frontera, si és lícit o no és lícit fer servir la violència, si s'ha de contestar amb violència o no.

El teatre és un lloc on plantejar les contradiccions per trobar-hi respostes col·lectives?
Ara, crec que l'hem fet servir per això, sí. No em veig cre-

> "L'escenari ha de ser un espai de transformació, no és mai un territori neutral. I no parlo de convertir-lo en un lloc d'arengues, perquè els mítings ja no ens els creiem"

> "El discurs antisistema no és patrimoni de ningú, la paraula està massa sectaritzada: avui dia, la majoria de nosaltres som antiaquestsistema"

En la seva primera creació pròpia, Mateu ha enllaçat dramatúrgia i política / FRANCESC MESSEGUER

ant espectacles de coses que no m'afectin. També m'agradaria fer un espectacle sobre l'amor, per exemple. Penso que hem perdut la visió que l'escenari és un lloc on pots dir realment el que et vingui de gust, amb tot el que això implica. Hi ha coses que no t'atreveixes a dir fora de l'escenari, però sí a dalt, i això ho fem molt poc, potser perquè no en tenim ganes... No solament hem de parlar de política, no, també hem de treballar des de l'alegria, des de la bogeria, des de la celebració... No tothom té l'obligació de fer teatre combatiu... però trobo a faltar veus que es posicionin des del nostre sector sense ser estigmatitzades. Amb els Goya d'aquest any, em va entrar un xic de mala hòstia. Com pot ser que ningú no fes la mínima referència a la vida real? Bé, el president de l'acadèmia, González Macho, i l'Almodóvar... La resta de la professió, com si plogués...

Per què parlar de la vida real en una cerimònia o als escenaris? De què serveix?
Per fer massa social, perquè ens adonem que hi ha una sèrie de problemes dels quals s'ha de parlar. El discurs antisistema no és patrimoni de ningú, la paraula està massa sectaritzada: avui dia, la majoria de nosaltres som antiaquestsistema. Quan un actor conegut diu públicament que li costa arribar a finals de mes, els que vivim en la precarietat sabrem que no és una circumstància personal, sinó un problema estructural.

I entre la pròpia professió també passa, a moltes ens costa arribar a mitjans de mes...
I ningú en parla. Dir-ho provoca que es vagi creant xarxa de suport mutu, que gent del nostre voltant s'impliqui i prengui partit...

Suport mutu, transformació...
Que jo no em senti tan desgraciada perquè no és una cosa només meva...

Augment de l'autoestima, transformació...
Que el poder es comenci a posar nerviós perquè, si ningú diu res en un acte com la cerimònia dels Goya o els premis Max de teatre, el poder està absolutament tranquil; d'això se'n diu impunitat...

El poder interpel·lat, transformació.
Va ser una lliçó escoltar la Candela Peña recollint el Goya. Una actriu com ella demanant feina, reclamant sanitat pública i parlant de desnonaments. El teatre combatiu no es mereix una etiqueta a part: la lluita ha de formar part de la nostra feina. No pot ser que les propostes combatives siguin una excepció. Hi ha categories pel teatre romàntic, pel teatre on només surten famílies o s'usen frases curtes? Sembla que la gent de la cultura estiguem per sobre del bé i del mal. Manifestar-se públicament serveix, de la mateixa manera que ha servit que, fa vint anys, un actor digués en públic que era homosexual, o que una actriu digui que té càncer de pit. I no parlo de jugar a fer la revolució tots tancats en un teatre, no, però em sembla malalt per al sector que no hi hagi més veus discordants.

Es pot fer teatre combatiu dins el circuit de sales del teatre comercial o s'anul·la l'esperit de combat si el produïm dins de les estructures del capitalisme de consum?
Intentem viure de la nostra feina. Com ho hem de fer? És complicat. Si ens ofereixen diners per anar a un teatre, o una subvenció per produir, hem de dir que no? Els diners públics són de tothom, per què hem de dir que no? Els diners de la iniciativa privada... això és una altra qüestió. Hi ha d'haver un límit, però, on el posem? Crec que dependrà de cadascú, de fins on es vulgui arribar. Seria diferent si vingués el PP i ens demanés que fes *Hostiando a M* en una de les seves convencions...

No crec que et truquin.
Correcte. Però hi ha d'haver uns límits. Coherents al 100% no ho som ningú.

Necessitem treballar i cobrar i això, de vegades, ens fa fer coses que no són les que voldríem. També deixem de fer coses que voldríem fer perquè les hauríem de fer sense cobrar. Una altra cosa és quan treballem amb diners públics. Què passa quan la societat ens dóna uns diners que són de tothom per fer la nostra feina i, després, s'han de pagar trenta euros per veure'n el resultat. És el repagament. No hauria de tenir un retorn social, tot allò que es finança amb diners públics?
El retorn social és ser combatiu, és lluitar per les coses que creus. I quina seria aquesta contrapartida? Una rendibilitat de taquilla, o que sigui transformador? Hem de treballar als escenaris intentant rebre els diners que val la nostra feina. El concepte *per amor a l'art* ens ha fet molt de mal... I el concepte de *taquillatge* també. I sí, moltes vegades deixem de produir per dedicar-nos a guanyar diners. A ningú no se li acut dir a un lampista que, com que li agrada la seva feina, no li pagues o li pagaràs d'aquí un any.

JAIME GONZALO PERIODISTA MUSICAL

"La contracultura no va ser una gesta"

Gonzalo acaba de publicar l'últim volum de la trilogia 'Poder Freak'. Amb ell, conclou una crònica de diferents moviments de dissidència estètica i ideològica que van eclosionar des de mitjan segle XX

Joan Gener Barbany
@en_joan

Tres volums i mil pàgines sobre moviments culturals, polítics i socials de la meitat del segle XX. *Poder freak* és un exercici enciclopèdic i desmitificador.
Sembla enciclopèdic, però no era la intenció. Explica uns temps de creativitat desbordant. Podem dir que va ser una *revolució televisada* perquè, durant sis o set anys, es van crear molts titulars i notícies, però hi va haver moltes coses que van quedar al marge. Un dels motors del llibre era aconseguir una mena de síntesi que pugui perdurar. No hi ha un to desmitificador, es tracta -senzillament- d'una recerca per acostar-nos al màxim a la veritat tenint present la fantasia creada per l'apropiació de l'esquerra. La van convertir en una gesta i no ho va ser. Tot plegat va ser una peristàltica de la societat i de la cultura... del flux de la vida que ningú no pot controlar. En aquest sentit, no es passen comptes amb la història, sinó amb les mistificacions i les llegendes constants que s'han fet d'ella. La revolució més gran que es va fer en aquella època va ser l'econòmica, davant l'esquerra actual i la mentalitat liberal que ho converteix tot en benefici. El llibre està escrit en clau didàctica, perquè el jovent pugui fer el seu puzle de tot el fenomen.

Als llibres, hi apareixen molts noms, molts moviments. La cartografia és tan diversa com dispersa. Podem parlar de la contracultura en un sentit històric i cultural?
Theodor Rozak utilitza el terme en un estudi sobre el que passava el 1968. Després, ens ha servit per englobar mil històries, algunes enfrontades entre si. Es pensa que va ser un flux unidireccional, però, en realitat, va ser desbordant i multiforme. A més, hi va haver moviments de dretes. La correcció política imperant i el fet que la història es construeix a partir de deformacions ho han volgut amagar. El que sí que podem fer és unificar-la, perquè va generar certes creacions estètiques i culturals que han acabat configurant un mercat de consum cultural. Però no es pot uniformitzar de cap manera: la gratuïtat es va creuar amb el capitalisme més absolut, per exemple.

Associes l'aparició de molts dels moviments –sobretot les bandes juvenils com els *mods*, els *hippies* o el moviment folk– a l'esclat de l'adolescència i al rebuig a una societat del benestar i del consum. Paradoxalment, apuntes que tots van acabar essent mercantilitzats...
A la majoria, els acaba absorbint el sistema; la societat els assimila. Però hi ha un exemple clau per entendre les coses: l'obertura de la botiga The Psychedelic Shop el 1965 a San Francisco, a mans de dos germans utopistes que volien apostar per la gratuïtat. No solament van decidir regalar alguns productes, sinó que també van contribuir a l'obertura d'un hospital popular i d'un menjador comunal. L'aventura va acabar perquè la gent els robava tot el que podia. Així és la naturalesa humana. Està per sobre de la contracultura, del feixisme o del socialisme. Ho acaba dominant tot, també la democràcia: mira quines propostes electorals tenim actualment, que només parlen de com administrar el capital, en lloc de tractar com es canvia la societat des de les arrels.

Al tercer volum de *Poder Freak*, s'explica la creació de la indústria del rock. El negoci de les ràdios, els festivals massius, la mercantilització de la personalitat de les estrelles musicals... Va ser una revolució estètica incapaç de qüestionar el model econòmic?
No només els models econòmics, també qüestions com el paper de les dones, ja que el masclisme era el mateix que amb les generacions anteriors. Evidentment, els diners eren motor de moltes coses. La indústria mai no ha pretès ser humanista, sinó que vol productes de consum per vendre. El problema és l'aura de *dècada màgica* -com diuen alguns- que se li va donar. I, com en totes les dècades, hi ha zones fosques. Qualsevol que busqui una mica a les hemeroteques veurà que tot el que va passar el Maig del 68 i durant aquells anys va ser una explosió fomentada des del poder i feta per aconseguir una mordassa més gran. Es va produir quan les universitats s'estaven convertint en un negoci. Al carrer, hi havia gent molt jove despreocupada per la seva consciència política, tret dels universitaris, molts dels quals eren allà perquè no volien anar al Vietnam. No es tracta d'assenyalar l'apoliticisme dels joves, sinó d'aclarir els fets i les postures per evitar que la llegenda persisteixi. Seria ingenu pensar que la utopia és possible, el que sí que és constant és la distòpia.

Però, hi ha altres moviments –com les comunes, els Black Panthers o la generació *beat*– que, apartant-se de

/ GORKA LEIZA

la societat o enfrontant-se al poder, van patir la marginalització social o la criminalització d'Estat.
Això no ens ha d'estranyar perquè ha passat, passa i continuarà passant. Per a mi, és molt més greu l'exclusió que va generar la mateixa esquerra. Eres sospitós de ser dissident si no anaves vestit com se suposava que havies de vestir o si no comparties referents polítics i literaris. A més, molta gent es va fer rica amb allò de *amb nosaltres o contra nosaltres*. Hi ha esquerres i dretes a la contracultura, però l'esquerra ha operat des d'un totalitarisme del pensament.

El pes dels Estats Units i d'Europa és molt important, però, als tres llibres, també hi ha un recull exhaustiu dels moviments a l'Estat espanyol, sobretot a Catalunya, a les Illes i a Andalusia...
A Catalunya i a Barcelona en concret, és molt important pel moment històric i perquè coincideix amb el moviment llibertari i la reconstitució de la CNT, amb el míting a Montjuïc i les Jornades Llibertàries. Tot va ser més caòtic a Andalusia. L'hora del pati que va suposar la transició -un període que hem de continuar desemmascarant- va permetre l'eclosió d'una utopia. Es va connectar amb una sèrie de coses fins llavors inaccessibles. Cal dir, a més, que, als Estats Units, era més fàcil crear una contracultura perquè hi havia subsidis i una indústria cultural. Aquí, la precarietat era total. El fenomen, però, va ser molt estimulant, encara que va durar poc. El PSOE de Felipe González ens va portar a l'avantsala de l'euro i de la situació que vivim ara.

> "Qualsevol que busqui una mica a les hemeroteques veurà que tot el que va passar el Maig del 68 va ser fomentat des del poder"

> "Aquella època encara fascina molta gent, una atracció que es transmet de generació en generació i esdevé un producte mercantil de qualitat"

Per què hem convertit la contracultura en una peça de museu?
Perquè és el més imaginatiu i espectacular, en el sentit situacionista, que va arribar a fer l'esquerra. Tot allò encara fascina molta gent, passa de generació en generació i esdevé un producte mercantil de qualitat. Ara, és més difícil construir una identitat i saber qui és l'enemic; per això necessitem recorreguts històrics. Dit això, és curiós que Podemos i certa gent d'esquerres continuï utilitzant la mateixa escenificació que Víctor Manuel i Ana Belén, per dir-ho d'alguna manera. A mi, em va sorprendre que el 15-M fos tan ranci, tot i que el formava gent molt jove. Potser això té a veure amb el monumentalisme creat al voltant de la contracultura. Cal explicar-la millor, perquè les noves generacions tenen una idea molt difusa del que va ser.

Veient que potser va ser una cosa més aviat estètica, cooptada pel sistema i que no va aconseguir canviar el model econòmic i de relacions humanes, em pregunto si la contracultura va servir i serveix per alguna cosa...
Clar... i més quan no ofereix una anàlisi de la realitat, quan no es diuen les coses pel seu nom, quan l'anomia social és creixent o quan ningú no pot trobar una fórmula per desmuntar l'engany de la democràcia i de les urnes. Partint d'aquí, és difícil que una contracultura actual serveixi d'alguna cosa quan la que ho va començar tot no va trigar a ser part del sistema. Quina democràcia ens pot dur a pensar una nova teoria de la vida? Jo penso que caldria sortir d'aquest aparell que ens té atrapats entre eleccions i eleccions en una comèdia grotesca i frívola, que s'han de cercar solucions fora. Però la contracultura sí que va servir. Ara, disposem d'un immens arsenal d'objectes culturals per jugar i fer ballar la imaginació; i això és poder. Va ser una pel·lícula que encara dura i de la qual podem ser còmplices.

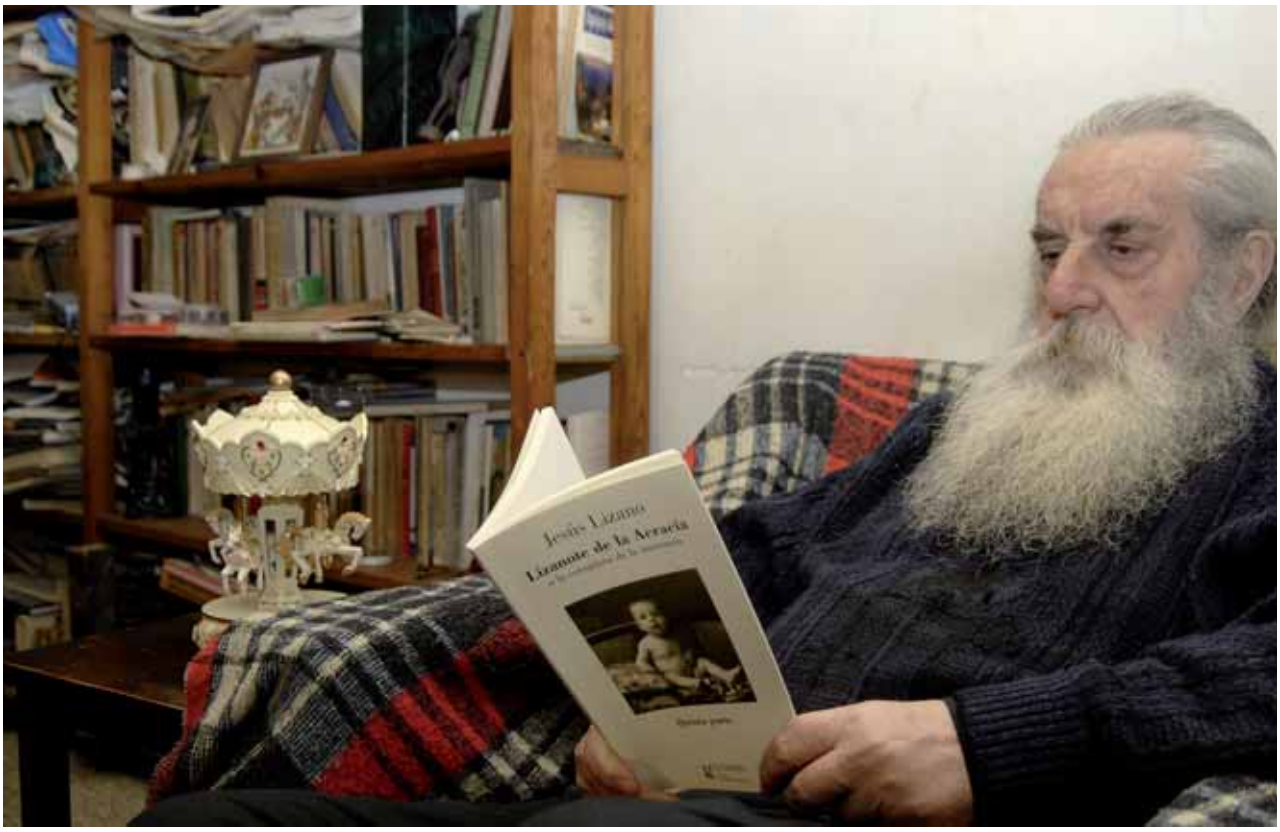

L'escriptor a casa seva l'any 2007 / JORDI PIZARRO

La poesia, el cor i la vida són corbes

En ocasió de la mort del poeta Jesús Lizano, la periodista Helena Morén recorda la seva figura escrivint-li una carta

Helena Morén Alegret
@HelenaMoAlegret

Estimat Jesús,

feia massa temps que no t'escrivia una carta, sí... i aquest article l'escriuria millor l'Enric Casasses, el David Castillo, tot de gent que va viure l'època de l'Ateneu Llibertari de Gràcia com l'amiga Neus Dalmau o el Joan Vinuesa. Les d'abans i les d'ara hi seran, però, a l'homenatge que se t'organitza per l'empenta de la Núria Martínez Vernis el divendres 12 de juny a la plaça del Sol a les 20h.

La teva *Lizania* és un territori immens per recórrer i rememorar. Com vam explicar algunes al documental homònim, la teva aventura ens va travessar. En mi, les teves paraules van rajar no només als recitals, sinó també enviant-me llibres, escrits, postals d'arreu on viatjaves. I, sobretot, m'enviaves bons desitjos, resumits en diversos *Felicidades*, dits per diverses de les persones del Colectivo Jesús Lizano, de la més tímida a la més explosiva. Coincidíem, per exemple, en una de fraternal (que connectava amb la meva més social, la xarxa comuna que amenitzava les festes d'aniversari a casa); en una de llibertària (que s'abraçava a la faceta de periodista amb l'entrevista per al número 98 de la revista *Illacrua*, de l'abril de 2002); o una de més romàntica (tu et podies inspirar en el meu riure coix de seguretats i convertir-lo en un riure tot ple, literalment, al poema "Helena"; i t'hi aventuraves i descobries tantes poètiques com persones: des de la Mireia Soler al Jordi Bertran -que alhora et va crear un titella a imatge i semblança teves).

La teva xocant aventura em va portar a presenciar una boda poètica en què tu casaves els dos nuvis dient: "Jo us declaro, en mútua llibertat, company i companya, mentre la vida no us separi. Felicitats!". També vam coincidir a una manifestació poètica molt més popular per la Rambla de Barcelona. Aquell 1 de juny d'ara fa tretze anys va ser inoblidable, una de les fotos que us vaig fer amb la pancarta que defensaves arreu *Mundo real poético*, la vas convertir en portada per al volum *Lizania*. Apéndice i per a l'*¡Hola, compañeros! (manifiesto anarquista)*. I a l'encontre llibertari que va reunir una vintena de persones a Madrid el setembre de 2003. Veníem de diversos punts de l'Estat i la idea higiènica era reivindicar una columna poètica que fes sentir el fons humà que compartim. Viure cap a un futur evolucionat on l'interès no sigui la lluita pel poder, sinó per fer confluir la vida interior -el pensar i sentir lliurement- i la vida exterior. Tot allò unitari i divers viscut en harmonia.

Miro la prestatgeria del menjador de casa meva i, entre els teus llibres, hi destaca *Lizania. Aventura poética 1945-2000*. També, els volums previs a la compilació, editats per El Ciervo. He tornat a veure un còpia del dvd *El ingenioso Lizanote de la Acracia o la conquista de la inocencia*, de Virus Editorial. I hi ha un llibre d'abans de coneixe'ns, signat com a Lizano de Berceo, *Lo unitario y lo diverso*, que em vas dedicar amb un "*en el amisterio*", jugant amb l'amistat i el teu misticisme llibertari... bastit d'hores de dedicació, sovint a la Biblioteca de l'Ateneu Enciclopèdic Popular, altres arreu on et cridaven. Ara volen de nou les teves postals que arribaven de Montserrat, València, Mérida, Múrcia, Sevilla... I penso en els encapçalaments que ens solies fer a les cartes: "Des de la meva soledat i des de la meva poesia, una abraçada a tots". Perquè les absències les prenies com a aliment per la vida interior i ens vas regalar un jardí ple de "*florecillas*" que, amb el joc de paraules i els "*poemos*", ens centraran tant com ens dispersaran "*la pensamienta*".

La teva innocència m'ha retornat vívida. Gràcies, company! A reveure, ens veiem als "*caballitos*"! Perquè, a mi, la mort m'agrada tan poc com a tu: "*Porque es recta, es la cosa más recta, lo escondido detrás de las cosas rectas (···) Vivir es curvo, la poesía es curva, el corazón es curvo. A mí me gustan las persona curvas/ y huyo, es la pesta, de las personas rectas*". Felicitats, de cor, allà on siguis...

El documental 'Lizania' es pot veure a través del canal Vimeo <https://vimeo.com/14958559>. Les seves directores, Marta Palacín i Elisabet Sort, van guanyar el Premi SGAE Nova Autoria 2007 amb motiu d'aquest treball.

RESSENYES

Exploració amable del consumisme

Ignasi Franch
@ignasifranch

Des de Finlàndia, arriba aquest documental, barreja d'experiència, introspecció *light* i espectacle, que resulta una mena de *Super size me* en versió nòrdica. El jove realitzador Petri Luukkanen comença amb un despullament simbòlic i també literal: es desprèn de totes les seves possessions, que guarda en un magatzem, i només pot recuperar un objecte cada dia durant un any. La intenció és descobrir què és necessari o realment desitjable i gaudible entre la infinitat de mercaderies que ofereix l'actual societat de l'hiperconsum.

My stuff inflexiona puntualment cap a la comèdia. En tot moment, però, sobrevola una mena de sensibilitat *indie* de l'abatiment moderat, de desemparaments i vulnerabilitats urbanes del jovent del primer món, de vagues nostàlgies cap a altres maneres de viure. Aquest joc de rol sobre la precarietat té els seus límits, perquè el protagonista gaudeix d'un sostre, electricitat, calefacció i aigua corrent. El plantejament podria haver estat fortament social, però el cineasta canalitza el projecte cap a allò existencial entès en clau molt individual, sense grans relacions dialèctiques amb l'entorn... més enllà del vessant amorós. Perquè tot neix de la gestió d'una ruptura sentimental, del contrast de viure en un pis ple amb sensació de buidor. I, de la mateixa manera que el detonant del conflicte és romàntic, també ho és la solució als neguits de l'autor.

Entre una certa atmosfera general de joventut immadura, sorgeixen petites mossegades de realitat. Quan l'àvia de Luukkanen pateix un accident i es trasllada a una residència per a la tercera edat, els objectes de casa seva sí que adquireixen significació: passen a parlar, silenciosament, sobre la fugacitat de la vida i el pas del temps. En general, però, domina un to molt lleuger, que es reforça amb pinzellades d'humor. Aquest enfocament poc conflictiu, accessible per a una audiència àmplia, també escenifica una conciliació amb l'hiperconsum: potser no necessitem tantes coses, però sí que ens en calen bastantes. I potser no cal tenir-les a casa... però sempre es pot llogar un traster.

DVD
My stuff
Director i guionista: Petri Luukkanen
Durada: 84 minuts
Editora: Cameo

Deu anys d'ones, guitarres i tambors

Jordi Moreno
@jomorespi

Un debut discogràfic beneït amb la col·laboració d'Oriol Tramvia. Un parell d'àlbums més que han deixat joies com "Himne nihilista", "Mataré el proper que em digui 'Què tal'", "Autocompassió moderna" o "El que dius i el que no dius". L'època en què van apostar pels *singles*, fracturant aquell "Espaguetis amb tonyina" que encara som a temps de convertir en himne generacional. I el viatge introspectiu de *Classe mitjana*, una novel·la musical presentada durant una gira en format acústic. Així podríem resumir els primers deu anys de Rosa-Luxemburg, que el grup celebra reivindicant-se a *Teoria de conjunts*, un nou artefacte on la veu de Pol Fuentes arriba empaquetada per una multiplicació dels harmònics i dels efectes sonors (el retorn de Bernat Lloret, el teclista original, no ha suposat la marxa del seu substitut, Roger Torrent).

Potser han madurat, com ens deuen voler fer creure a "Motius per ballar" ("i com fusellers avançant a repics de timbal esquivem la deriva dels anys"), però ha passat una dècada, prenen rutines ("l'escenari ja no és l'hospital de l'ego", canten a "Ones, guitarres i tambors") i, malgrat tot, el material continua sonant fresc. No perden aquella sàtira que ara explota a "Teoria de la imatge" ("Un paisatge no és vàlid si no el veu tothom, la vida a través d'una lent és fantàstica") ni permeten que aquesta es baralli amb els versos més reflexius del disc. "Solstici" i "Botes verdes" contenen bones històries; "Mentre em mira un ocell" evoca la mort enfilant-se en una melodia punxeguda (i més enganxosa que la tornada de "Botes verdes"); "Pintor davant del mar" ens regala uns minuts d'assossec i el final instrumental de "Marx vs Bakunin (el musical)" tanca caòticament uns 38 minuts que es fan curts. Mentrestant, una versió de Joan Pau Giné ("Hi ha los") s'ha camuflat entre el repertori propi. Tot plegat conforma un treball rodó que millora a cada escolta. Només una cirereta del nivell del videoclip de "Teoria de la imatge" podia arribar a superar-ho. Correu a veure'l. Ara.

CD
'Teoria de conjunts'
Autors: Rosa-Luxemburg
Segell: Zeppo Records, 2015

Es busquen òlibes per portar a Atenes
paleoglaux@gmail.com

2ª edició
ISBN 978-84-617-2798-8
364 págs.
el grillo libertario
distribuidora anarquista
www.nodo50.org/elgrillolibertario
elgrillolibertario@nodo50.org
Un reflejo de la sociedad
Crónica de una experiencia en las cárceles de la democracia
Amadeu Casellas
12€

RÀDIO PICA. CRÍTICA, COMPROMÍS I CREATIVITAT LLIURE DES DE 1981
www.radiopica.net
Periodisme és publicar allò que algú no vol que publiquis
La resta són relacions públiques
George Orwell

/ CARO NOVELLA

inDirecta

"El llaç rosa mercantilitza la il·lusió de curar-se"

Àlex Romaguera
@AlexRomaguera

A principis de 2011, et van diagnosticar un càncer de mama. Com t'hi vas enfrontar?
Jo em trobava als Estats Units, on feia un doctorat en estudis performatius i teoria feminista. Això em va portar a qüestionar determinades coses de bon principi, tant respecte al tractament mèdic, del qual desconeixem moltes coses, com sobre la representació que es fa de la malaltia.

Què vas trobar?
Molts blocs amb històries personals, però poca informació crítica. Més aviat es parla de qüestions domèstiques i manualitats, o et trobes fòrums on a tothom li sembla bé fer-se una mastectomia bilateral com Angelina Jolie. També em va sorprendre que els metges em preguntessin si tenia parella, cosa que respon a un protocol mèdic pel qual s'ofereix un tractament de preservació de fertilitat (amb conservació d'embrions) a les dones que han de rebre quimioteràpia. Però això es reserva a les menors de 35 anys que tinguin parella masculina. No és així en el cas de les solteres, a les quals un comitè d'ètica limita el tipus de tractament.

S'estableixen pautes molt discutibles al voltant de la malaltia?
Els protocols mèdics estan propiciats per una visió social que limita la capacitat de la dona de decidir sobre ella mateixa. És evident que, davant d'un càncer, la majoria pensa a posar-se a mans dels especialistes. Però hauríem de preguntar-nos què s'hi mou, al darrere. La investigació mèdica està enfocada, sobretot, als gens i això permet que els laboratoris i les grans farmacèutiques s'enriqueixin. En canvi, no s'investiga si el tractament de fertilitat per a dones joves, l'estrès o les condicions socials i mediambientals poden causar el càncer. També hem de qüestionar-nos la construcció heteronormativa que se'ns imposa.

A què et refereixes?
Se'ns representa l'afectada com algú que lluita i que ha de viure aquesta lluita en positiu. I això és fals: l'estat de xoc és brutal, sobretot quan tens 30 anys i estàs en ple creixement personal. Emocionalment, tot s'intensifica, però, si has de morir, no dependrà de l'actitud. Amb aquesta tirania del somriure, no veus reflectit enlloc el que realment sents per dins.

Però, tenir una actitud positiva no és terapèutic?
El problema és que aquestes representacions afecten els tractaments mèdics. Per exemple: la psicooncòloga em deia que no podia estar trista ni enfadada, quan són estats d'ànim que també t'ajuden a viure. No es tracta d'enfonsar-te en la misèria, evidentment, però sí de reconèixer com et sents i entendre que la ràbia també és un estat d'ànim vàlid i que et permet tirar endavant.

La perruca, el mocador i la pròtesi són els elements usats per ocultar-ho?
Acompanyen aquesta representació social en què la dona s'ha de mostrar femenina (somrient i bonica). No sols això: hem de posar-nos perruques i mocadors per estar guapes. T'ofereixen un llistat d'entitats que fan tallers de maquillatge o centres de bellesa on adquirir les perruques que més t'agradin. En definitiva, s'avalua la vida i l'escala social en funció de l'aparença física.

L'important és com la malaltia afecta la imatge de la dona, doncs?
Exacte. Fins al punt que la Coca-Cola o les companyies de *fracking* que operen als Estats Units donen fons per a la cursa contra el càncer de mama i promouen el llaç rosa. Hi ha una clara estratègia de mercantilitzar la il·lusió de curar-se, quan la il·lusió no és un producte de mercat, sinó la força de la vida.

Aleshores, com s'ha d'afrontar la malaltia?
És molt personal. Jo vaig buscar altres vies perquè la solució que em donaven no m'agradava ni em permetia sentir-me còmoda. No es tracta de criticar-ho tot ni de rebutjar els tests genètics o altres tractaments. Però sí que s'ha d'explorar el marge de maniobrabilitat personal i social que s'obre a partir del diagnòstic: preguntar, ser curioses, mirar cap endins i cap enfora, deixar-nos emocionar. Així ho fem a Oncogrrrls, on, a més de parlar, juguem i experimentem què significa sentir el propi cos.

Quins avantatges té?
No vivim la malaltia com un parèntesi amb l'esperança de sortir-ne, sinó com un laboratori on retrobar-nos a molts nivells. Aconseguim adonar-nos que la vida és més intensa que mai i, com diu el filòsof Paul B. Preciado, que "el cos va més enllà de la carn". Són els seus efectes i té una funció política.

Caro Novella

Cofundadora del col·lectiu Oncogrrrls

Quan Caro Novella va conèixer Marisa Paituví, aquesta antropòloga i artista conceptual es dedicava a la recerca de treballs artístics per a dones amb càncer. Curiosament, al cap d'un temps, Caro va contraure la malaltia. La coincidència les va dur a fundar Oncogrrrls, un laboratori destinat a investigar l'impacte del càncer des de la dansa i el moviment improvisat. En el marc d'aquest espai, les promotores de l'entitat discuteixen la representació que projecta la societat de consum respecte a les dones amb càncer. "Se'ns presenta com a inferiors a les 'normals' i, per tant, se'ns diu que hem d'afrontar la malaltia en positiu", afirma. Davant d'aquesta infantilització, revestida d'una actitud riallera i d'objectes per ocultar el càncer, Caro reivindica l'autonomia de sentir i encarar el procés des d'una òptica més humana i no mercantilitzada. Mentrestant, cada mig any passa proves per veure com està. De moment, sembla que la malaltia no ha tornat a reproduir-se.